National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. ON4
L

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 91 (3383) XXXVI aastakäik

Teisipäeval, 8. detsembril 1987 — Tuesday, December 8, 1987

Üksiknumbri hind 75 centi

Multikultuursus: Maarika Wilbiks laulmas T. E. Baptisti kiriku advent-kontserdil.
Foto: I. Lillevars

Mitmekultuursuse seadus- eelnõu parlamendis

Kanada mitmekultuursuse minister David Crombie esitas parlamendis ajaloolise seaduseelnõu „Canadian Multiculturalism Act'i", millega on pandud alus föderaalvalitsuse mitmekultuursuse poliitikale.

Pärast seaduseelnõu vastuvõtmist ja seaduseks kinnitamist kindlustab see õiguse kõigile kanadalastele, säilitada, viljeleda ja jagada oma mitmekultuurilist pärandit, samuti tunnustab seadus kõigi kodanike võrdõiguslikkust.

Minister Crombie ütles: Ta usub, et sel aktil on tähelepanuväärne ajalooline tähendus, kuna selle eesmärk on tugevdada Kanada ühtsust, kindlustada Kanada identsust, parandada majanduslikke väljavaateid ja anda tunnustust ajaloolistele ja kaasaegseile realiteetidele Kanadas.

Kanada Mitmekultuurse seadus annab seadusliku tunnustuse Kanada mitmekultuursuse realiteedile ja seab tähised mitmekultuursuse poliitikale. Samuti võetakse seadusandlusse valitsuse otsus osalistuda kõigis föderaalseis intsitutsioonides rakendamaks mitmekultuursuse poliitikat, anda seaduslikku alust mitmekultuursuse programmidele, mis aitavad kaasa kultuuride säilitamisele, võitlevad rassismi vastu ja edutavad sobivat poliitikat neis institutsioonides.

Minister märkis, et mitmekultuursus on olnud osa Kanada elust juba sajandeid ja osa ametlikust poliitikast pärast 1971. aastat. Kanada seotus mitmekultuursusega oli võetud sisse 1982. a. põhiseadusse kui osa Kanada Inimõiguste põhikirjast. Nüüdne esimene „Canadian multiculturalism Act" säilitatakse riigi põhiseaduses. Uus seadus tugevdab Kanada erilaadset multikultuurset ja -rassilist pärandit ühendava jõuga.

Seaduseelnõu esitamise puhul kutsuti kokku mitmekultuursete ühiskondade ja meedia esindajad, kellele tutvustati esitamisele tulevat seaduseelnõu ja kui minister Crombie seda parlamendis esitas, siis anti see koosolijaile otseülekandes edasi suurel ekraanil. Samuti anti edasi järgnev pressikonverents Ottawas.

Pärast Ottawast edasiantud osa järgnes diskussioon, kus mitmed leidsid puudusi selles seaduses, kuna polevat arvesse võetud varem etnilistelt ühiskondadelt saadud soovitusi. Ka leiti, et uue seaduse põhjal iseseisva mitmekultuursuse ministeeriumi ärakaotamine pole õige, kuna selleta jääks kogu küsimus komisjonide hooleks, kes oleksid ükskõiksed ja bürokraatlikud kogu mitmekultuursuse poliitika arengule.

Torontos peetud esimesel kokkutulekul kõneles East Yorgi valimisringkonna esindaja Allan Redway, kes kuulub parlamendi mitmekultuursuse nõukogusse. Ta rõhutas, et uus seadus on eriti tähenduslik, see on esmakordne parlamendi-tasemel Kanadas ja ehk koguni terves maailmas. Seadusandlus on pikaajaliste ettevalmistuste tulemus, kus olid kaastegevad „Canada Ethnocultural Council" ja vastav parlamendi-komitee. See on koostatud põhimõttel, et kanadalaseks olemine ei tähenda veel kodumaiste juurte murdmist.

Kui esimesel kokkutulekul nähti ministrit ainult TV-ülekandes, siis järgmisel õhtul oli kohal ka minister D. Crombie ise.

Mitmekultuursuse ministeeriumi kaotamise põhjuseks olevat asjaolu, et see hoidvat etnilised ühiskonnad teatud ghetto vormis, ministeeriumi kaotamisega aga olevat nad samaõiguslikud kõigile kanadalasile.

H. O.

Gorbatshov tuli!

Selle lehe ilmumise ajal on Moskva võimumees Mihhail Gorbatshov juba USA-s. „Time" magasinis ära trükitud päevakava järgi läheb ta USA-reis järgmiselt:

Esmaspäeval, 7. detsembril, kell 4.30 p.l. jõuab Gorbatshov Washingtoni-lähedasse Andrews'i õhujõudude-baasi, kus teda ootab USA välisminister George Shultz. Lennuväljalt sõidab ta N. Liidu saatkonda, kus ta kohtub oma abidega.

Teisipäeva hommikul kell 10.00 kohtub ta president Reaganiga esimeseks nõupidamiseks Valges Majas; kell 2 p.l. on ette nähtud lepingule alla kirjutamine, millele järgneb ühine TV aadress kõikidele maailma rahvastele. Sellele järgneb teine nõupidamine. Õhtul on dinee Valge Maja söögisaalis.

Kolmapäeva hommikul on Reagani-Gorbatshovi kolmas nõupidamine või kokkusaamine (meeting) kell 11.00 Valge Maja ruumides. Sellele järgneb lantsh, kus välisminister Shultz on peoperemeheks tervele nõukogude delegatsioonile.

Peale lõunat on Gorbatshovil neljas kokkusaamine USA presidendiga. Neljapäeva hommikul on viies kokkusamine, mis kestab kuni lantshini. Pärast lõunat saadab Reagan Gorbatshovi suure tseremooniaga uuesti teele. Neljapäeva õhtul on ta jälle Andrews'i lennubaasis, et USA-st lahkuda. Kuid enne minemalendamist kavatseb ta pidada pressikonverentsi ja samal neljapäevaõhtul, 10. detsembril esineb Reagan telesaates tervele USA rahvale.

Gorbatshovil oli veel plaanis esineda kõnega Kongressihoones ehk Kapitooliumis, kuid see pidavat ära jääma, kuna teda ei taheta Kongressi poolt ametlikult vastu võtta. Ta ei ole nimelt ikka veel vabandanud kongressimees MacDonaldi mõrvamise eest, kes eksinud Korea liinilennuki 007 pardal, mis nõukogude lendurite poolt Sahhalini saare kohal alla lasti, surma sai. Seepärast on Gorbatshovi kavasse võetud hommikeine juhtivate senati ja esindajatekoja liikmetega Kapitooliumi söögisaalis kesknädala hommikul.

Lühiuudiseid

ATLANTA (UPI) — Kuuba päritolu vangid Atlanta peavanglas Georgia osariigis, kes 11 päeva mässasid, andsid nüüd lõpuks valitsusvõimudele alla, vabastades kinni peetud 89 pantvangi. USA võimud nõustusid nende deportatsiooni esialgu peatama ja igat individuaaljuhtu eraldi vaagima. Ka lubati vange põletatud vanglahoonete ja muu kahju tegemise eest mitte karistada. Kaks päeva varem andsid ka alla Oakdale vanglas, Louisiana osariigis mässavad kuubalased, kellele tehti samalaadseid lubadusi.

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

Toronto Eesti Kammerorkestri
Gaala Avakontsert
pühapäeval, 13. dets. kell 7 õ. Eesti Maja suures saalis
Dirigeerib NORMAN REINTAMM
Solistidena kaastegevad: DESIREE MEDRI, MONICA ZERBE, AVO KITTASK.
Kavas: PUU, ROSSINI, MOZART, RAID, LOCATELLI, BACH.
Pääsmed $12.—, pensionärid ja õpilased $8.— saadaval kohapeal. Kontserdile järgneb keskmises saalis pidulik vastuvõtt toetajaile shampanja ja küpsistega
Klaveril ARMAS MAISTE

AK korraldusel
„Kaprikornus-jõulupuu"
18. dets. 1987 kell 8 õ. Tartu College'is
Sissepääs $7.—, õpilastele $5.—
BAAR • SUUPISTED • MUUSIKA
(Rosemarie Lindau, Tiit Koplimägi, Enn Lillakas ja Tõnis Tõllasepp)
KUI VÕIMALIK, TULLA VÄRVIDES

UUENDAGE „VABA EESTLASE" TELLIMINE 1988. AASTAKS!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht.

— Tellige „VABA EESTLAST"!

(Tellimiskupong lk. 11)

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane,
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

FREE ESTONIAN

PUBLISHER: Free Estonian Publishers Ltd.
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Tegevtoimetaja: Arvi Tinits. **Toimetaja:** Olaf Kopvillem.

Toimetuse kolleegium: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss.

TELEFONID: toimetus 733-4550, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) **733-4551** avatud esmaspäevast reedeni 9-3-ni.

Tellimishinnad Kanadas: ajalehe tariifiga aastas $63.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $19.—, kiripostiga lisandub postikulu — vastavalt $117.—, $63.50, $33.—.

Tellimishinnad väljaspool Kanadat: aastas $85.—, poolaastas $46.— ja veerandaastas $25.—. I klassi posti ja lennuposti hinnad vastavalt — USA $121.—, $65.—, $34.—, mujal välismaal $147.—, $78.—, $42.—.

Aadressi muudatus $1.— — Üksiknumbri hind 75 ¢.

Kuulutuste hinnad: üks toll ühel veerul: $5.50, esiküljel $7.00.

Kuulutusi võetakse vastu nädala esimesse ajalehte kuni reede homm. kella 10-ni ja nädala teise ajalehte kuni teisip., homm. kella 10-ni. **Väljaspool tööaega:** Leida Marley 223-0080.

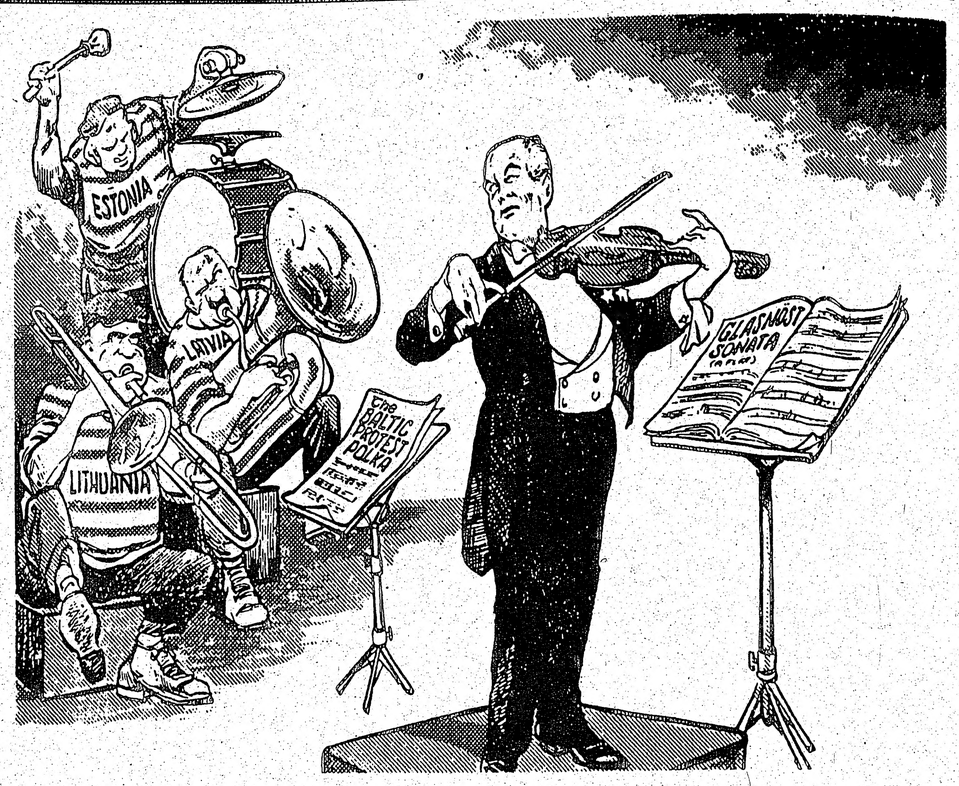

Vanal viisil edasi?

Kodu- või Vabadussõda?

Nooremasse generatsiooni kuuluvad ajaloolased Karl Siilivask ja Heino Arumäe on julgenud nüüd „Rahva Hääle" 18. novembri veergudel ülaltoodud pealkirja all artikli avaldada, mis nõustub väitega, et tõepoolest võib Vabadussõda ikka küll selleks nimetada — vähemalt kodanlaste vaatepunktist. Ning nõukogude ajaloolased võiksid selle konflikti Nõukogude Vene ja Eesti vaheliseks sõjaks tembeldada. Sest, ütlevad *autorid, ei saa ju kodusõjas* rahu sõlmida, nii nagu Tartus seda 2. veebruaril 1920 tehti — kahe suveräänse riigi vahel! See argument tundub nagu „kodanlaste" poolelt võetuna, alles aasta tagasi poleks julgenud ükski nõukogudepoolne ajaloolane sellise väitega välja tulla.

Kuna äsjasel Toronto Ülikooli Eesti Õppetooli korraldusel peetud sümpoosionil räägiti „ajaloo valgetest laikudest", mida nii siit- kui sealtpoolt täita tuleks, siis paistab et Siilivask ja Arumäe on selle — vähemalt osalt — käsile võtnud. Kindlasti ei julgeks nad aga seda teha, kui neile ei oleks kindlat seljatagust lubatud. Kas tõeline glasnostihimu või meeltesegadus?

Artikkel hakkab kohe peale lausega (püüame selle meie lehes tulevikus täielikult ära tuua): „1918 aasta 28. ja 29. november kuuluvad Eesti uusima ajaloo olulisemate tähtpäevade hulka." Tõepoolest, lause nagu äsjaselt Toronto Eesti Majas toimunud Vabadussõja alguse aktuselt võetud. Muidugi arutavad autorid hiljem, et seda konflikti võib siiski (kommunistlikust vaatepunktist) ka kodusõjaks nimetada, sest pealetungiva punaarmeega kaasas oli ju ka eesti kommuniste, ning pärast Narva vallutamist (nendepoolselt „vabastamist") kuulutati seal välja Eesti Töörahva Kommuuna, mis olevat tähendanud iseseisvat Eesti Töövabariiki.

Kuid kui hiljem konverentsilaua taha asuti, et rahuläbirääkimisi pidada, paistis see Kommuuna Moskva delegaatidel hoopis ununenud olevat. Selle kohta ütlevad Siilivask ja Arumäe: „1919 aasta suvel muutus Nõukogude valitsuse suhtumine kodanlikku Eesti Vabariiki. Nimelt võeti kurss Balti riikidega rahu sõlmimisele, kuid see eeldas valmisolekut tunnustada nende iseseisvust". Niisiis tunnistavad autorid, et N. Liit (või tookordne Nõukogude Venemaa) tõepoolest Eesti Vabariiki ja selle iseseisvust tunnustas. Selles olevat näha tookordse välisasjade rahvakomissari Tshitsherini kohaselt „Vladimir Ilitsh (Lenini) võrratu paindlikkus ja poliitiline realism".

Nad räägivad ka Tartu rahulepingust, öeldes et sõjategevus vene SFNV ja Eesti Vabariigi vahel lõppes 31. dets. 1919 sõlmitud vaherahulepingu põhjal. See olevat vastanud mõlema riigi huvidele ja sellel olevat olnud suur rahvusvaheline tähtsus. Nad muidugi ei maini, et see tähtis dokument heideti hiljem kõrvale, kui see N. Liidule enam kasulik ei olnud. Kas ei räägi see vastu sealsetele alalistele kinnitustele, et nemad ei ole kunagi ühtki lepingut murdnud?

Kõige valgustavam on artikli lõpuparagrahv, kus tsiteeritakse põrandaalust kommunisti Viktor Kingisseppa kirjutavana: „Kellele iseseisvus, kellele ike". See lause oli pealkirjaks tema 1918 ilmunud kirjatööle. Ning jatkatakse: „Selle riigi püsimajäämise kindlustanud sõja iseloomustamiseks võib öelda — kellele vabadussõda, kellele kodusõda. Kõik need ringkonnad, kelle huvid kattuvad kodanluse klassihuvidega, pidasid ja peavad kõnesolevat sõda vabadussõjaks. Seevastu neil, kes lähtuvad töölisklassi võitluseesmärkidest, on täielik alus väita, et Eestis oli aastail 1918—1920 tegemist kodusõja ning välisriikide interventsiooniga. Muidugi ei ole väär sõja teist etappi alates 1919. aasta suvest nimetada lihtsalt Nõukogude—Eesti sõjaks, nagu on üldiselt kasutusel termin Nõukogude—Poola sõda".

Niisiis on võtnud aega 47 aastat, et ajaloolist fakti tunnustada — Vabadussõda tõepoolest leidis aset ja kodusõjana eksisteerib see ainult käputäie kommunistide mälus, ning sedagi ainult poolestsaadik. Rahulepingu sõlmimisega aga aeti järeljäänud eesti kommunistlikud „kütipolgud" laiali ja liideti teiste punaväe osadega (vaata Punase Eesti Korpuse suurtükiväekindrali Karl Aru mälestusi).

Kallid seltsimehed — Vabadussõda siiski toimus ja selle vaim elab edasi!

ARVI

Ajakiri nimega „Glasnost"

Moskvas ilmub dissidentide poolt välja antav ajakiri „Glasnost". Selle peatoimetajaks on endine poliitvang Sergei Grigorjants. 37-aastane Grigorjants, endine kirjanduskriitik, veetis viis aastat vangilaagreis, 1975—1980.

Pärast vanglast vabanemist andis ta välja põrandaalust ajalehte „Bülletään V", mille eest ta uuesti kinni võeti ja aastal 1983 seitse aastat sai. Peale vanglat mõisteti ta veel kolmeks aastaks „asumisele". Ta sai välja Tshistopoli vangilaagrist 5. veebruaril 1987 tookordse amnestia tagajärjel. Ning ta hakkas ühe väiksema dissidentide-grupiga koos välja andma ajakirja „Glasnost". Ka eesti dissidente viibis Tshistopolis ning vene omadest, kes seal surid ja kellega Grigorjants tuttav oli, nimetab ta Anatoli Martshenkot (kes oli õieti ukrainlane) ja Mark Morozov'i. Martshenko suri näljastreigi tagajärjel.

Maikuus saatis ta Partei Keskkomiteele kirja, kus ta teatas oma kavast uut ajakirja avada. Kuigi ta ajakiri ametlikku toetust ei leidnud, ei keelatud seda ka ära ja seni on ilmunud 9 numbrit. Kaks viimast numbrit konfiskeeriti ja need pidi ümber tehtama. Lähemal ajal pidid ilmuma ka numbrid 10, 11 ja 12. Tema ajakirja on tõlgitud ka inglise keelde ja see on ilmunud New Yorgis „Center for Democracy" välja-andel. Esimeses numbris trükiti ära Andrei Sahharovi artikkel, milles see äsja sisepagendusest vabanenud teadusemees ja dissident nõudis N. Liidu kriminaalkoodeksi muutmist.

Moskvas töötab ka „Pressiklubi Glasnost" kus kohalikud literaarsed erimeelsed koos käivad ja maailmaasju arutavad. 10. detsembril pidi olema Inimõiguste Päev, mil kavatsetakse sel alal seminar pidada. Ning 13-daks detsembriks on kutsutud külla mitmete sise- ja välismaiste inimõiguste-organisatsioonide liikmed. Grigorjants ise pidi juhatama diskussioone pressivabaduse kohta.

Ülaltoodud info avaldas pealkirja all „Lifeline Letters-Editor takes on Glasnost" Toronto suurajaleht „The Sun" oma 29. novembri numbris, Genya Intrator'i nimemärgi all. Soovitatakse lugejail kirjutada oma parlamendiliikmeile, et Grigorjantsi ja ta ettevõtmist toetada. Grigorjants elab Moskvas, Naprudnaja uulitsal nr. 3, korter 121. Ning tema toetuseks võib helistada Torontos 962-6622, või kirjutada aadressil „Genya Intrator, Box 246, Station L, Toronto, M4E 4Z1".

Sergei Grigoryants

Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Konverentsil Viinis

Reedel, 13. novembril toimunud Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Konverentsi järjekordsel plenaaristungil, Inglismaa delegatsiooni juht, suursaadik Laurence O'Keeffe kritiseeris teravalt Nõukogude delegatsiooni, viimase hoiaku pärast III korvi suhtes, mis puudutab inimõigusi ja eriti kontakte inimeste vahel.

O'Keeffe ütles, et delegaadid ei saa loota edule, saavutamaks usaldust maade vahel, keda nad esindavad siin, Viini konverentsil, kuna on pandud kahtluse alla nende professionaalsus. See on eriti ilmnenud mõne viimase päeva jooksul. Taoline õhkkond loodi siin teatud maade poolt arvestusega, et nad läbirääkimiste juures saavad kasutada väljapressimise taktikat. Kuid nagu me oleme siin nüüd kõik veendunud, andis taoline taktika otse vastupidist efekti ja selle hind on nüüd väga kõrge!

Saksa Liidu-Vabariigi delegatsiooni juht, suursaadik Ekkehard Eickhoff oma sõnavõtus samal päeval kritiseeris Nõukogude Liidu delegatsiooni, kes keeldub siiani aktsepteerimast Austria-Shveitsi nn. kompromissettepanekut, mis tehti 30. juulil 1987. a. üks päev enne III faasi lõppu, et viia Viini läbirääkimised ummikust välja. Nimetatud Austria-Shveitsi kompromissettepanek puudutab inimõigusi ja eriti kontakte inimeste vahel.

On ju arusaadav, miks Nõukogude rezhiim kardab kontakte inimeste vahel, kuna inimkontaktid tähendavad informatsiooni levikut, mida ei ole võimelised segama ka mittemingisugused tehnilised vahendid! Ning informatsioon on oma aja äraelanud Nõukogude Liidu poliitilise ja ökonoomilise süsteemi jaoks „liivakellaks"...

Bulgaaria delegatsiooni juht, suursaadik Luben Petrov oma sõnavõtus kritiseeris Lääne delegaatide seisukohta III korvi suhtes s.t. inimõiguste ja inimkontaktide alal, et Lääneriigid osutavad sellele küsimusele rohkem tähelepanu, kui I ja II korvile, mis tähendab julgeolekut ja koostööd.

Kuid Lääne-delegaatide seisukoht on kindel, et alles pärast seda, kui Nõukogude Liit ja tema liitlased, hakkavad praktikas austama oma kodanike põhilisi inim-õigusi, on aluseid vastastikuse usalduse loomiseks ka läbirääkimiste juures, nii I, kui ka II korvi suhtes.

Samal päeval toimus veel Malta välisministri dr. Vincent Tabone poolt antud pressikonverents, kus viimane rääkis Maltast kui riigist, mis saavutas oma iseseisvuse 1964. aastal ja on nüüd väike,

(Järg lk. 8)

Kommentaarid

Kuigi Eestis peetud parteitegelaste kõnedest ja ajalehtedes avaldatud artiklitest võib järeldada, et Gorbatshovi uutmise poliitika ei too mingit muudatust Kremli senisesse tõrjuvasse hoiakusse eesti rahva vabaduse taotluste rahuldamiseks ning nõukogude vägivallategude paljastamiseks Eestis, on eestlased siiski siin ja seal haaranud härjal sarvist kinni ning hakanud avalikustamise poliitika raamides ametivõimudele esitama küsimusi ja pärimisi, mis neile üpriski ei meeldi ja milledele nad sageli vastuseid ei oska anda.

Parteiajalehe „Rahva Hääle" andmeil on üsna palju võimusid häirivaid küsimusi üles tõstetud Pärnus ja ajaleht annab nende kohta üllatuslikult ka ülevaate — kui täpselt ja kui asjalikult, seda on raske kontrollida. Nii toimus ajalehe andmetel üks võrdlemisi delikaatne vahejuhtum Pärnu kalmistul, kuhu on maetud „Rahva Hääle" artikli autorite Toomas Roosilehe ja Tiit Tambi andmetel Suures Isamaasõjas (Teine maailmasõda. Toim.) langenuid, kuid ka neid, kelle hauakividel on surmaaastaks 1918—1919. Kuigi ajakirjanikud seda otseselt välja ei ütle, vihjavad nad siin Vabadussõjas langenud sõdurite kalmudele.

Kuid autorid lähevad veelgi kaugemale. Nad kirjutavad, et 7. novembril (s.t. oktoobrirevolutsiooni aastapäeval) kogunes kalmistule palju rahvast — ja koondumiskeskmeks sai koht, kus kunagi oli seinud skulptor Amandus Adamsoni loodud monument. „Rahva Hääl" ei ütle seda, kuid üldiselt on teada, et kunstnik Adamsoni monument oli loodud Vabadussõjas langenud sõjameeste mälestuseks ja nähtavasti kogunes rahvas sihilikult sellele paigale vaikselt oma tundeid avaldama.

Artiklis märgitakse, et kokkutulekul ametlikke kõnelejaid ei olnud, kuid sõna võttis 9. kooli õpetaja Eduard Rajari, kes toonitas, et Pärnu elanikud peaksid säilitama ja kaitsma oma kultuurimälestisi, millede hulka kuuluvad ka kalmistud. Kõne lõppenud, esitati ootamatult küsimusi: Mis on saanud Amandus Adamsoni skulptuurist? On see hävitatud? Või on midagi säilinud? Kas on võimalik see kultuurimälestis taasluua koopiana?

Kohal olev linna täitevkomitee esimehe asetäitja Rein Kask ütles, et ta ei ole valmis kõigile neile küsimustele korrapealt vastama. Kuid ta lubas asja selgitada ja kõigile sellest avalikult teatada.

Kuid sellega asi ei lõppenud. Nagu artiklist võib järeldada, oli palju teisi sõnavõtjaid, mõned üsna ägedad. Muretseti ajaloo valgete laikude ja napi letipealse pärast. Rein Kask kutsus kõiki 1. keskkooli saali, et jatkata seal esitatud küsimuste arutamist, kuid paljud nooremad suundusid rongkäigus raekoja poole, järgnedes vilkuriga miilitsaautole.

Poleemika jatkus raekojaesisel platsil. Küsimusi sadas nagu vihma: Miks noortele nii vähe vaba-aja veetmise kohti ehitatud? Kas on loota korterite saamist? Jne. Jne. Küsimustele katsus vastata partei lin-

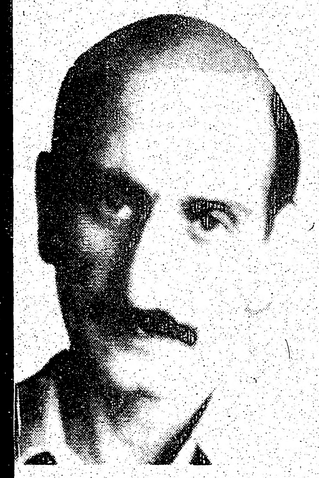

Sergei Grigoryants

962-6622, või kirjutada aadressil ,,Genya Intrator, Box 246, Station L, Toronto, M4E 4Z1".

oleku ja erentsil Viinis

unud Euroopa Julgeoleku ja sel plenaaristungil, Inglismaa Laurence O'Keeffe kritiseeris i, viimase hoiaku pärast III mõigusi ja eriti kontakte ini-

kontaktid tähendavad informatsiooni levikut, mida ei ole võimelised segama ka mittemingisugused tehnilised vahendid! Ning informatsioon on oma aja äraelanud Nõukogude Liidu poliitilise ja konoomilise süsteemi jaoks ,,liivakellaks". . .

Bulgaaria delegatsiooni juht, suursaadik Luben Petrov oma sõnavõtus kritiseeris Lääne delegaatide seisukohta III korvi suhtes s.t. inimõiguste ja inimkontaktide alal, et Lääneriigid osutavad sellele küsimusele rohkem tähelepanu, kui I ja II korvile, mis tähendab julgeolekut ja koostööd.

Kuid Lääne-delegaatide seisukoht on kindel, et alles pärast seda, kui Nõukogude Liit ja tema liitlased, hakkavad praktikas austama oma kodanike põhilisi inim-õigusi, on aluseid vastastikuse usalduse loomiseks ka läbirääkimiste juures, nii I, kui ka II korvi suhtes.

Samal päeval toimus veel Malta välisministri dr. Vincent Tabone poolt antud pressikonverents, kus viimane rääkis Maltast kui riigist, mis saavutas oma iseseisvuse 1964 aastal ja on nüüd väike,

(Järg lk. 8)

Kommentaarid

Kuigi Eestis peetud parteitegelaste kõnedest ja ajalehtedes avaldatud artiklitest võib järeldada, et Gorbatshovi uutmise poliitika ei too mingit muudatust Kremli senisesse tõrjuvasse hoiakusse eesti rahva vabaduse taotluste rahuldamiseks ning nõukogude vägivallategude paljastamiseks Eestis, on eestlased siiski siin ja seal haaranud härjal sarvist kinni ning hakanud avalikustamise poliitika raamides ametivõimudele esitama küsimusi ja pärimisi, mis neile üpriski ei meeldi ja milledele nad sageli vastuseid ei oska anda.

Parteiajalehe ,,Rahva Hääle" andmeil on üsna palju võimusid häirivaid küsimusi üles tõstetud Pärnus ja ajaleht annab nende kohta üllatuslikult ka ülevaate — kui täpselt ja kui asjalikult, seda on raske kontrollida. Nii toimus ajalehe andmetel üks võrdlemisi delikaatne vahejuhtum Pärnu kalmistul, kuhu on maetud ,,Rahva Hääle" artikli autorite Toomas Roosilehe ja Tiit Tambi andmetel Suures Isamaasõjas (Teine maailmasõda. Toim.) langenuid, kuid ka neid, kelle hauakividel on surmaaastaks 1918—1919. Kuigi ajakirjanikud seda otseselt välja ei ütle, vihjavad nad siin Vabadussõjas langenud sõdurite kalmudele.

Kuid autorid lähevad veelgi kaugemale. Nad kirjutavad, et 7. novembril (s.t. oktoobrirevolutsiooni aastapäeval) kogunes kalmistule palju rahvast — ja koondumiskeskmeks sai koht, kus kunagi oli seinud skulptor Amandus Adamsoni loodud monument. ,,Rahva Hääl" ei ütle seda, kuid üldiselt on teada, et kunstnik Adamsoni monument oli loodud Vabadussõjas langenud sõjameeste mälestuseks ja nähtavasti kogunes rahvas sihilikult sellele paigale vaikselt oma tundeid avaldama.

Artiklis märgitakse, et kokkutulekul ametlikke kõnelejaid ei olnud, kuid sõna võttis 9. kooli õpetaja Eduard Rajari, kes toonitas, et Pärnu elanikud peaksid säilitama ja kaitsma oma kultuurimälestisi, millede hulka kuuluvad ka kalmistud. Kõne lõppenud, esitati ootamatult küsimusi: Mis on saanud Amandus Adamsoni skulptuurist? On see hävitatud? Või on midagi säilinud? Kas on võimalik see kultuurimälestis taasluua koopiana?

Kohal olev linna täitevkomitee esimehe asetäitja Rein Kask ütles, et ta ei ole valmis kõigile neile küsimustele korrapealt vastama. Kuid ta lubas asja selgitada ja kõigile sellest avalikult teatada.

Kuid sellega asi ei lõppenud. Nagu artiklist võib järeldada, oli palju teisi sõnavõtjaid, mõned üsna ägedad. Muretseti ajaloo valgete laikude ja napi letipealse pärast. Rein Kask kutsus kõiki 1. keskkooli saali, et jatkata seal esitatud küsimuste arutamist, kuid paljud nooremad suundusid rongkäigus raekoja poole, järgnedes vilkuriga miilitsaautole.

Poleemika jatkus raekojaesisel platsil. Küsimusi sadas nagu vihma: Miks noortele nii vähe vaba-aja veetmise kohti ehitatud? Kas on loota korterite saamist? Jne. Jne. Küsimustele katsus vastata partei linnakomitee esimene sekretär Kersti Rei, keda abistasid partei rajoonikomitee esimene sekretär Valter Udam, siseasjade osakonna ülem Jaan Kork ja komsomoli linnakomitee esimene sekretär Jüri Lebedev.

Nagu ,,Rahva Hääl" mainib, räägiti paljud asjad pooleteise tunni kestel vingest tuulest puretud platsil selgeks. Kuid rääkida jäi veel palju ja lõpuks lepiti kokku, et koosolek jatkub järgmisel päeval ,,Mai" nimelise kino saalis.

Järgmisel päeval, pühapäeval, 8. novembril oli kinosaal rahvast tulvil. Laval olid linna ja rajooni juhid. ,,Õhkkond demokraatlik — küsi mida tahad," kommenteerivad ,,Rahva Hääle" reporterid.

Nüüd algas küsimuste sadu. Mainiti, et Pärnu on ainult rahva silmis kuurortlinn, kuid ametlik kuurortlinna staatus puudub. Suviti mitmekordistub elanike arv ja siis tekib probleem — kust põline pärnakas süüa saab? Miks on Pärnu lahe vesi reostatud? Miks linn nii vähe ehitab? Kellele lähevad valmivad korterid — kas kohalikele elanikele või värskelt sissesõitnuile? Kus on uue haigla õige koht? Kas on kavas taastada kunagi lõhutud ausambad? Miks ei osata eesti keelt ja miks pole vene keele õpikuid? Miks ei jatku liha, kui Pärnu rajooni majandid seda ometi jõudsasti toodavad?

Küsimusi oli üle poolesaja. Vastused anti kõigile, kuid kas need piiratud aja tõttu küllalt põhjalikud olid, selles kahtlevad kirjutise autorid. Arvatavasti ei olnud puudulikud vastused tingitud ajapuudusest vaid lihtsalt parteitegelaste raskustest vastuste andmisel. Artiklis kinnitatakse, et iga kuu teisel kolmapäeval kell 16 võib selline küsimine-vastamine linna täitevkomitee saalis jatkuda.

Artikkel ei anna tõenäoliselt täpselt edasi 8. ja 9. novembril toimunud kokkutulekute meeleolusid, kuid ilmselt leidus sõnavõtjate hulgas neid, kes kritiseerisid võrdlemisi karmilt nõukogude korda, mis on toonud eestlastele kaela tohutu õnnetuste koorma. Artikkel vihjab õigetele meeleoludele kaudselt, märkides muu hulgas: ,,Jah, oli siin küllap neidki, kes üritasid (või ehk lootsid?) korralda intsidente, teha sellest kahtlase värvinguga poliitilist sündmust. Kuid mis ei õnnestunud, see ei õnnestunud."

Kuid nähtavasti õnnestus see siiski sellisel määral, et inimesed said ühte-teist kommunistlikele võimudele ära ütelda ja nii ära ütelda, et ,,Rahva Hääl" pidi sellest kirjutama.

AMI

PARIS (UPI) — Prantsusmaa ja Iraan leppisid kokku vahetuskauba üle, mis vabastab Prantsuse konsuli Teheranis Iraani saatkonnaametniku vastu Pariisis. Pakistani Karatshi lennuväljal vahetati prantslane Paul Torri iraanlase Wahid Gordzhi vastu. Gordzhi't süüdistati Prantsusmaal terrorismis ja ta peitis end seni Iraani saatkonnas. Vahetuskaup tuli nädal pärast seda kui kaks prantsuse pantvangi, kes Liibanoni shi-iidi usulahku kuuluvate terroristide käes vangis olid, järsku vabastati. Vabanenud pantvangide kohaselt peetavat ka inglise kirkikumeest David Waite't kinni sama jõugu poolt.

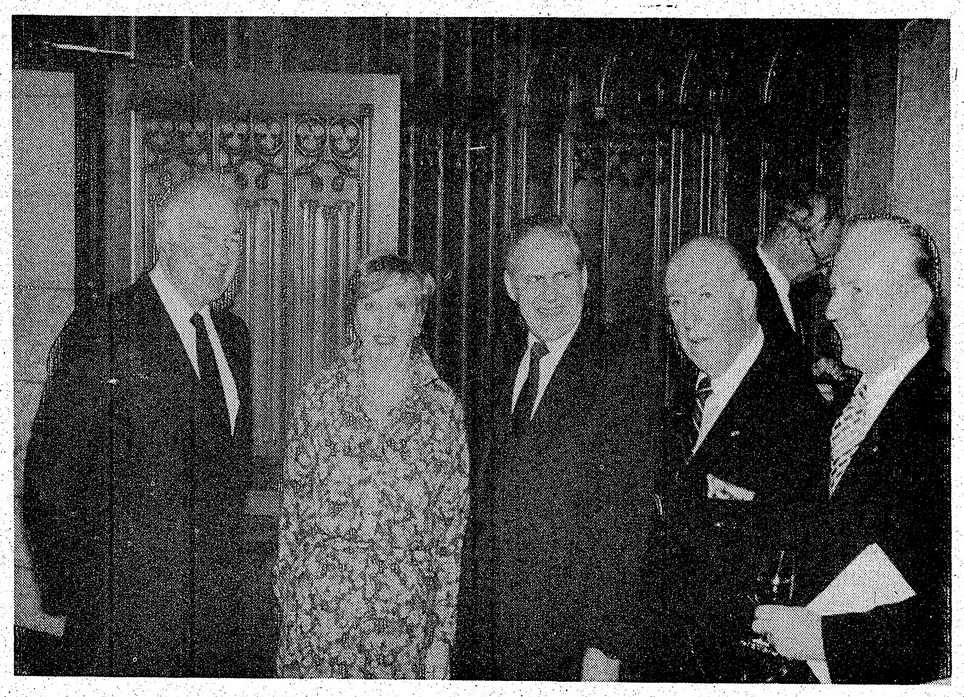

Parlamendiliige W. Rompkey, senaator J. Neiman, prof. O. Träss, senaator R. Belisle, W. Pent, äsjasel kokkusaamisel Parlamendimäel (vt. artikkel VE eelmises numbris)
Foto: A. Raudkivi

Kumb see on, julmus või argus?

Nende sõnadega lõpetab suurajalehe ,,The Toronto Sun" poliitiline kommentaator artikli, mille pealkiri paistab olevat veidi viltu läinud, kuid mille sisu on Baltimailt pärit lugejale rohkem kui rahuldav. Kommentaator Claire Hoy kirjutab (meie tõlge): ,,Peter Aruvald on pahane (upset) ja sellest peab aru saama ja talle andestama. Sest ta ei ole ainuke, kes on pahane. Kuigi Aruvallal, kes on Eesti Kesknõukogu Kanadas peasekretär, on selleks eriline põhjus — konservatiivid lubasid 120.000-ele kanadalasele (rohkem kui pool neist Torontos) eritunnustuse — nad on pärit kolmest Balti riigist — Lätist, Eestist ja Leedust.

Neile inimestele, kes nägid oma kodumaad Nõukogude hiiglase poolt jalgade alla trambituna, ei ole see mitte väike asi. Konservatiivide valitsusele aga on see veel üks murtud lubadus.

Kanada ei ole kunagi tunnustanud Balti riikide üle võtmist 1944. aastal (peaks muidugi olema 1940 — toimetus). Nii nagu USA ja paljud teised Läänemaad, võtab Kanada teatavaks ,,de facto" ülevõtmise — sest nõukogudelased on ju neis mais sees — mitte aga ,,de jure", mis tunnustaks ülevõtmist seadusepäraseks. Seepärast on baltlastel lubatud pidada Kanadas ,,aukonsuleid", kellel puudub diplomaatlik immuunsus, kuid kel on tunnustus kui oma maade seaduslikel esindajail. See ei meeldi Nõukogude Liidule.

Aastal 1962 tegi tookordne peaminister John Diefenbaker Nõukogude Liidu veelgi õnnetumaks sellega, et ta nõustus võtma need kolm aukonsulit diplomaatide registrisse, raamatusse kuhu kõik ametlikult Kanadas viibivad välismaised diplomaadid on sisse märgitud. Nii siis ka toimus.

Kuid kui originaalne Eesti konsul suri aastal 1971, ei võtnud tookordne liberaalide valitsus tema järglast diplomaatide registrisse. Kui Läti konsul suri aastal 1975, toimus samalaadne ,,unustamine". Seega on praegu ainult Leedu konsul, kes on kestnud Diefenbakeri ajastust, veel ametlikult diplomaatilise korpuse liige.

Välisvaatlejaile võib see tunduda pisitillikesena (picayune). Neile aga, kes on oma kodumaa kaotanud, oma perekonnast ja sõpradest lahutatud, ja kes unistavad ühel heal päeval oma sünnimaale tagasi pöördumisest, on see ülisuure moraalse ja emotsionaalse tähtsusega.

1970-ndate aastate lõpupoolel määrasid liberaalid selle tarvis uurimiskomisjoni — peapõhjuseks ja uurimisobjektiks oli võimalik Nõukogude Liidu reaktsioon — ning kuigi nende uurimuste tulemust ei avalikustatud kunagi, arvab Aruvald et see oli positiivne.

Aastal 1984 said konservatiivid võimule. Mulroney alustas oma valimiskampaaniat juba juulis, pidades kõne Nathan Phillips'i väljakul Toronto raekoja ees, kus oli toimumas Eesti Maailmakongress (Eesti Päevad). Ta lubas oma (eestlastest) audientsile, et Nõukogude Liidu inimõiguste rikkumiste vastu võitlemine on tema partei päevakorras.

Mulroney lubas isegi, et ta kuulutab välja ,,Ikestatud Rahvaste Nädala", kuid ka sellest lubadusest ei ole midagi tulnud. Ta kinnitas Balti ja Ida-Euroopa ühiskondadele, et nende käest küsitakse nõu paljudes asjades, mis puudutavad Kanada-Nõukogude Liidu vahekordi.

,,Seda ei ole lihtsalt kunagi toimunud," ütleb Aruvald. ,,Nad alustasid teaduslike ja tehnoloogiliste vahetustega ning meile ei ole keegi midagi maininud . . . meil on välisministeeriumi esindajatega üks kokkusaamine aastas, ja see on ka kõik."

Diplomaatilise registri kohta ütles aga Sinclair Stevens baltlastele just enne valimisi, et konservatiivide valitsus hoolitseb Balti diplomaatide formaalse tunnustamise eest. Ning veel enam — ta ründas avalikult liberaale, kes selle tunnustuse püüdsid ära võtta. Pärast valimisi on mitmed konservatiivsed ministrid seda lubadust korranud, kaasa arvatud finantsminister Wilson, kes tegi seda isegi kirjalikult. Kuid midagi ei ole juhtunud.

Baltlased on olnud väga viisakad. Nad on vaikselt edasi töötanud oma komiteede kaudu ja mitmed konservatiivsed parlamendiliikmed on neid toetanud — mõned on isegi Parlamendis asja kohta sõna võtnud. Kuid Joe Clark, meie roosa-konservatiivne välisminister, on asja edasi lükanud. Vaatamata otsestele lubadustele on tema standard-vastus: asi on arutusel ja küll me teatame teile.

Möödunud esmaspäeval (originaalis ,,eile") andis Clarki pressisekretär Paul Frazer mulle (s.t. Claire Hoy'le) sama vastuse, kuid lubas Clarki käest järele küsida ja mulle helistada. Ta ei helistanud. USA-s, Austraalias ja mujal on Balti konsulitel täielikud diplomaatilised õigused. Kuid mitte siin. Clark on rohkem mures nõukogude diplomaatide peibutamise (pandering) pärast kui õigluse üle nõukogude tankide ohvritele. Mis viga, Joe? Kumb see on, kas julmus või argus?

Lühiuudised

PORT-AU-PRINCE (AP) — Presidendikandidaat Sylvio Claude ähvardas üldstreigiga, kui Haiti kolmemeheline sõjaväelaste-junta tagasi ei astu ja uusi valimisi ei korralda. Teatavasti peatati presidendivalimised kindral Henri Namphy, junta esimehe poolt, sest olevat toimunud liiga palju vägivallatsemisi. Seni on junta liikmed lubanud 7. veebruaril 1988 tagasi astuda, Ametlikult sai valimiseelseil võitlustel 34 inimest surma, kuid nüüd peetakse arvu vähemalt paarisajaliseks.

JERUUSALEMM (UPI) — Endine tuumajõu-tehnik Mordechai Vanunu on teatavasti Iisraelis kinnise kohtu ees, süüdistatuna reetmises. Möödunudteisipäevasel kohtuistungil kaitses end 33 aastane Vanunu ise, öeldes et ta on kohtus illegaalselt, kuna teda kidnäpati Roomas ja toodi salaja tagasi Iisraeli, vastu tema tahtmist. Tema reeturlikkus seisis Iisraeli tuumapommi-tööstuse avalikuks tegemise katses. Ta lubas müüa plaanid Briti ajalehtedele, kuid ei jõudnud kunagi oma kavatsusi täita.

„VABA EESTLANE"
on vabade eestlaste häälekandja.

Nõukogude Miilitsa Päev

Nii kuulutas pealkiri ühe äsjase „Rahva Hääle" numbris ja siis pidigi artiklit lugema. Ja ennäe, milline vahva jutt koorus sealt välja, vaesest Venemaal üles kasvanud eestlasest, kelle isa kulakuks tembeldati ja ära küüditati, kelle kolm venda punaarmeesse värvati ja kes ise Eestisse kulakute sulaseks pidi tulema. Aga mehest sai, nõukogude patriotismi mõjul muidugi, siiski asja — tast sai miilits, kes end majorikraadini välja töötas. Stahhanovism, teadagi. Aga laseme tal endal jutustada.

KODANIK UURIJA

Pikk kõhnapoolne mees. Heasüdamlikud silmad. Hall juuksepahmakas. Tugev käepigistus. Tere!

Viis aastat tagasi läks miilitsamajor Hendrich Kukk pensionile. Nii ta tahtis ja nii ta tegi. Kolmkümmend aastat tööd Siseministeeriumi organites andis õiguse.

Vett ja vilet jäi seljataha küll?

„Sedand jah, aga eks seegi töö tahtis tegemist. Ma ei usu, et ükski amet kerge oleks. Vastutus on igal pool. Uurija inimese saatuse üle ei otsusta, seda teeb igamees ise."

Kas ikka kõik vastutavad? Või kas igaüks oma tööd südame ligi lasebki. Hendrich Kukk laskis ja hoiab siiani. Palgaraha tema puhul jutuks ei tule. Või äkki siiski tuleb, kui sul pole puhkepäeva valida, kui pühad on su kõige kibekiirem tööaeg, kui sa täna hommikulgi ei tea, kas jõuad õhtuks koju?

„Jah, ega ei tea küll, mis just selle töö küljes hoidis. Partei suunas, läksid. Patriotism ehk. . ."

Patriotism pärast seda, kui Hendrich Kuke isa-ema olid Leningradi oblastis Volossovo kandis omaenda kätega maja üles löönud. Kui nad, viis poega abiks, olid hommikust õhtuni põllul rüganud ja elu edenema pannud. Ja kui isa 1937. aastal kulakuks ristiti ning ära viidi ja siis poole aasta pärast kehva tervise pärast siiski koju tagasi lasti. Patriotism pärast seda, kui sunniviisil kolhoosiküla loodi ja sealtkandi eestlaste majade katused sõelapõhjaks tehti, et inimesed kodus mitte metsatukka ega viljavälja ei imetleks, vaid oma elamud ühele platsile veaksid. Siis nagu ikka rohkem kolhoosi värk, kui teise mehe õu silmsihikul. Nii oli, aga ega sellega veel jäänud. 1943. aastal andsid sakslased käsu kolida Eestimaale. Igale 16 kilo varandust näpu otsa, ja kõik. Siin ootas ehtne traataed, kust kohalikud taluperemehed valisid tugevamad enda põllule. Kuke perest polnud enam suurt kedagi võtta — isa oli surnud, kolm venda oli sõjas Nõukogude armee ridades. Hendrich Kukest sai Tartumaal sulane. 1944. aastal puhusid siin uued tuuled. Kaheksateistkümneaastasest noormehest sai eesti laskurkorpuse sõjamees. Kuus ja pool aastat armees, mõni aasta alaealiste koloonias kasvataja, siis Lenini rajooni piirkonnainspektor, siis vanemuurija. Kakskümmend neli aastat jutti.

„Ei noh, pool aastat võib sealt julgelt vangla arvele kanda. . ."

Ainult et vanglas istus Hendrich Kukk ise, omal vabal tahtel, ja küllap rohkemgi kui pool aastat. Töö sunnil. Tema „kliendid" olid ju põhiliselt seal ning nende ainus silm ja kõrv välismaailmas oli uurija Kukk. Kas nad vahel tulevad ja ütlevad: „Liiga tegid, miilitsamees?"

„Tulevad. Nägude ja nimedena. Ja mitte ise, vaid ikka kutsumise peale. Nagu tänagi, mälestustes. Ent tullakse tänavalgi ligi, et tere, seltsimees uurija, mäletate. . . Miks ei mäleta, mõnel ju minu juurde mitmeid kordi asja olnud. Aga süüdistamist pole tõesti olnud. Eks kahekuuline eeluurimisaeg ole ikka paras ports, et tõendusmaterjal kaante vahele saada. Pikendamist läks harva vaja. Kord tõesti. Uurisime üht korterivarguste seeriat oma poolteist aastat. Enne gastrollisid vargad Eestis, pärast meie Lätis ja Leedus jälgi ajades. No siis muidugi moodustati ka kolme liiduvabariigi uurijate grupp. Suur asi oli."

Meelakkumiseks ei pea uurijatööd küllap keegi, aga nõnda libedalt see ka ei käi, nagu kinolinal.

„Ega küll. Elu on elu ja miilitsatöö vahel suisa ropp. Valvekorrast tulnult kippusin ikka värske õhu kätte ja puhta vee alla. Seda sõna otseses mõttes."

Aga eks ole neidki miilitsamehi, keda puhas vesi ei aita. Plekk jääb.

„Tõsi ta on, et miilitsa autoriteet on langenud. Arvan, et sõel sellesse ametisse peaks olema veelgi tihedam. Vahel vaatan, militsionäär nõnda tilluke, et ei paista rahvamassist väljagi. Miilitsamehel olgu ikka kasvu, rühti ja haridust. Hingeharidusest ja käitumiskultuurist jääb mõnel vajaka."

Eks miilitsa prestiizhi tõmba alla seegi, et ta operatiivsusega ei hiilga. Inimest telgitagune ei huvita. Tema näeb seda, mida ta näeb.

Ja mind näiteks on nähtud sündmuskohas taksost välja ronimas. Pärast sekeldasin veel hulga aega rahandusosakonnaga, et miks mul suur taksoarve oli ja puha. Kirjuta siis seletusi ja klaari, et sul oli kiire. Kuritegevust ei limiteerita, aga miilitsaauto bensiini küll. Vähemalt minu ajal oli see nõnda. Ja mis tehnika see meil oli või on. Osakonna ülemal oli üks makk, seegi kärises ja mürises. Pane inimene nüüd seletust andma, pärast ei tunne ei tema ega enda häält kah ära. Mida kohus niisuguse lindiga peale hakkab? Nii et kirjutasin ja kirjutasin. Vahel võttis koguni sõrmed krampi. Mõnikord vaatan ajaviiteks TV-st mõnd kriminaalfilmi — politseimasina kummid aina vinguvad. . . Väljamaa sotsioloogilised uuringudki kinnitavad, et politseiniku amet on neil üks prestiizhikamaid, kohtunik suisa esimene. Olgu küll, et ühiskonnakord erinev, aga egas hea ülevõtmine nõnda narr olegi.

Ja veel inimestest, nendest, kes käivad, silmaklapid peas. Ei tassiks varas midagi plüüsvaipa viiendalt korruselt alla, kui teda takistataks. Ükskõiksus, ei muud.

Mäletan, uurisin kunagi ühe kelmi lugu, kes müüs „Tshaikasid". Ja usuti. Kaks laevakaptenit andsid tollele naisele kumbki 10 000 rubla! Ei teinud ostjaid valvsaks seegi, et müüja isegi auto hinda ei teadnud. Piisas välismaisest paberitrükist, ja kaup oli koos. Hagisumma ulatus kuskil 100 000 rublani. . .

Olgu see vastasistuja kui suur suli või röövel või peksja tahes, sina, uurija, pead olema tema vastu aus, õiglane, eelarvamustevaba. Kui vahepeal näed kannatanut, kellele müts enam pähe ei mahu, võtab seest kihvatama küll, kuid ega sellepärast veel tasakaalu kaotada tohi. Võtad teadmiseks ja ajad asja rahuliku närviga edasi. Ainult tõendid, tõendid ja veel kord tõendid maksavad. Fakt fakti kõrvale. Ja kui siis kahtlustatav ütleb: „Jah, kodanik uurija, see oli nii, ma olen süüdi," tuleb lõdvestus. Tema sõnad on tunnustus. Sinu töö on tehtud."

Me rääkisime Hendrich Kukkega maad ja ilmad kokku. Ta on asjalik, muhe mees, tema kodu on soe. Seal on pikad raamaturiiulid ja Hendrich Kuke vintsutusterohke, kirev elu.

TIIU PÕLD

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna
üldhuvide eest!

„Rahva Hääle" 18. novembri numbrist „tõstetud" pilt koos allkirjaga. Küsimus: Kas kõik eesti raudteelased on vene nimedega?

Balti Raudtee Eesti Raudteekonna Tallinna, Tapa, Tartu ja Valga vedurimehed on tänavu kolmveerand aastaga sihtkohta toimetanud 7600 rasket rongi. Pildil (vasakult): Tallinna F. Dzeržinski nim. veduridepoo kaubarongivedurijuhid Vladimir Mironov, Anatoli Rõbalko, Jevgeni Kopjov ja Vjatšeslav Blaževitš.

Ettepanek: kogu Eesti täielikule isemajandamisele

Tartus ilmuv, ainult Eesti elanikele mõeldud leht „Edasi", mille veergudelt oleme varemgi väga julgeid artikleid leidnud, kirjutab 24. sept. 1987. aasta numbris (või õigemini toob ära kellegi poolt kirjutatud ja nelja noorema põlve eestlasest teadlase allkirjaga varustatud) artikli, kus õhutatakse valitsust isemajandamisplaane arendama. Artiklis kirjutatakse:

Millised võiksid olla uue majandusmehhanismi põhijooned territooriaalsele isemajandamisele üleviidud Eesti NSV-s?

1. Majanduse juhtimise ja planeerimise aluseks on väärtusseaduse arvestamine ja kaubalis-rahalised suhted.

2. Eesti NSV territooriumil paiknev majandus on Eesti NSV alluvuses. See kehtib ka raudtee, merelaevanduse ja praegu üleliidulises alluvuses olevate ettevõtete kohta. Majanduse struktuur korraldatakse ümber, et tagada eelisareng nendele valdkondadele, mis põhinevad eeskätt kohalikul ressursil, on meile majanduslikult kasulikud, kultuuriliselt vastuvõetavad ja majandamise traditsioonidega kooskõlas.

3. Kaubavahetus nii NSV Liidu teiste liiduvabariikide kraide ja oblastitega kui ka välisriikidega toimub turu kaudu ning on rajatud tootja ja tarbija otsesidemetele.

4. Võetakse kasutusele konverteeritav rubla kui rahvusvaheliselt aktsepteeritud arveldusvahend. Selle abil toimuvad ka kõik arveldused NSV Liidu teiste piirkondade asutuste ja ettevõtetega.

5. NSV Liidu eelarvega on suhetes vabariik kui tervik. Vabariigi maksed üleliidulisse eelarvesse kehtestatakse NSV Liidu Ülemnõukogu poolt pikaajaliste normatiivide alusel. Üleliidulisest tööjaotusest võtab Eesti NSV osa eeskätt valuutatulude suurendamise kaudu. Eesti NSV eelarve tulude formeerimiseks kujundatakse eri maksusüsteem. Kohalikud eelarved lahutatakse vabariiklikust eelarvest.

6. Täielikule isemajandamisele üleminek viiakse läbi kogu territooriumil ja kõigil majanduse juhtimise tasanditel. Isemajandussuhetele rajatakse ka koostöö vabariigi eri piirkondade, linnade ja rajoonide vahel.

7. Majanduses valitseb organisatsiooniline paljusus, kusjuures igati soodustatakse tarbija pärast konkureerivate ettevõtete olemasolu. Laiendatakse kooperatiivset tootmist, osa ettevõtete tegevus rajatakse aktsiaseltsi põhimõttele. Ettevõtete loomiseks ja nende tegevuse korraldamiseks tõmmatakse kaasa nii Eesti NSV elanike rahalised vahendid kui ka väliskapital. Toodete kvaliteeti hinnatakse lähtudes rahvusvahelistest standarditest.

8. Tööjõu liikumist isemajandusele üleläinud liiduvabariigi ja teiste NSV Liidu osade vahel reguleeritakse tööjõu ratsionaalse kasutamise erirezhiimiga.

9. Juhtimine rajatakse majanduslikele meetoditele ja ettevõtete iseseisvusele. Ametkonnad, mis pole seotud majanduse üldise arengustrateegia kavandamise ja elluviimisega, likvideeritakse. Plaaniorganid tegelevad ainult üldiste proportsioonide perspektiivse planeerimisega.

Otsustamisõigus antakse sinna, kus luuakse tulemusi. Majanduse organisatsiooniline ühitamine areneb alt üles, s.t. kõrgemalseisvaid organisatsioone luuakse ettevõtete poolt ja nende algatusel, kui seda peetakse otstarbekaks.

Ülaltoodud põhimõtted ei ole võõrad nendele lugejatele, kes on jälginud viimasel ajal keskajakirjanduses NSV Liidu Teaduste Akadeemia akadeemikute Abel Aganbegjani, Tatjana Zaslavskaja ja Oleg Bogomolovi, professor Gavril Popovi *ning mitmete teiste* majandusteadlaste poolt avaldatud seisukohti. Piirkondliku juhtimise edasiarendamine nõuab suuri ja radikaalseid muutusi, uute võimaluste ärakasutamist iga piirkonna sisemise potentsiaali täielikumaks avamiseks. Arenguteede valik võib seejuures olla väga mitmekesine. Meie poolt esitatud idee on üks võimalikest arenguvariantidest. See võib olla teistele piirkondadele eeskujuks ja mõõduvõtmiseks, aga mitte tingimusteta järgimiseks. Igaüks valib omale kõige sobivama lähenemisviisi loodus- ja tööjõuressursside paremaks kasutamiseks.

Mõistagi suutsime selles kirjutises visandada vaid üldised piirjooned idee kohta, mis on kujunenud mitmete teadlaste ja publitsistide mõttetöö viljana. Esitatud mõtete detailiseerimine jätkub. Peame aga esmatähtsaks antud küsimuse edasist arutelu, mille käigus vaidlustuksid, täpsustuksid ja selgineksid erinevad seisukohad vabariigi majanduselu edasise korralduse suhtes.

Anname endale ka aru sellest, et idee Eesti NSV üleviimisest täielikule isemajandamisele on radikaalne ja nõuab elluviimiseks nii tõsist tööd kui ka täiesti uut moodi mõtlemist. Kuid meie meelest on selline lahendus ainuvõimalik, et saavutada majanduslikus arengus põhimõttelist murrangut, uut kvaliteeti. Meie jaoks on sügava tähendusega M. Gorbatshovi tõdemus NLKP Keskkomitee 1987. aasta jaanuaripleenumil: „On tarvis muuta oma vaateid ja harjumusi, et mitte jääda eluvoolust kõrvale. See on meie tungiv nõuanne kõigile kahtlejatele ja venitajatele."

SIIM KALLAS
TIIT MADE
EDGAR SAVISAAR
MIKK TITMA

Globaalse ees

Sel suvel 1. kuni 10. au leidis aset Stockholmis Ro Eestlus" ja teema lähtepu

II osa

Õhtupoolikul mindi Vär sadamasse, kus Turu laev j ootas. Laeval söödi, joodi tantsiti. Järgmisel homm peale maabumist mindi T lossi hommikut sööma ja los tutvuma.

See on nüüd täi restaureeritud. Hiljem tutvu professor Sune Ungars T ülikoole — rootsi ja soomek seid. Tema loeng oli p ebamäärane. Ilmselt oodati te loengut tänapäeva Soome poli kohta, millest ta aga ilmsel tahtnud meeleldi rääkida.

Peale lõunasööki kuulati Ju Talve loengut „Soome välisp tika pärast sõda", mis oli põnev ettekanne ja tekitas ku jaskonnas küsimusi. P esinemist lektor Juhan Talve giidi kohale bussi-sõiduks Turu linna. Hilisel pealelõ sõideti edasi Kausalasse, mi üks väike küla Lahti läh Kausala osa konverentsist k teisipäeva õhtust kuni pühap hommikuni ja sisaldas mahuk osa programmist. Konver toimus kuurordis, mis oli se ürituseks üüritud. Meeldivas jamaises looduses järve ääre ka saun, mida kõik MÜTRO sed nautisid. Majutamine to eraldi tubades kahes häärber sõödi ühiselt kuur restoran/baaris. Kuurort konverentsi ajal eksklusii MÜTROO-laste kasutada.

***Esimene täispäev Kausala* pühendatud konverentsi p teemale „Globaalne Eestl Valter Rand tutvustas põhi-ideid pikas loeng/vestlu mis kestis terve hommiku.**

Professor Rand on „profe emeritus" New Yorgi City lege'is (City Universi Hariduselt on ta insener ajaloolane ja ta on ol samaaegselt tegev neljas ülikooli fakulteedis. Kuigi „Globaalne Eestlus" on etü loogiliselt ebamäärase päritol võib julgelt öelda et Valter R on selle mõtte mõjuvaim energilisim levitaja harit seas. Tema sulest on ilmunud kirjutisi sellel alal (vt. Mana 42, 45, 47, 50), mida konve siks oli kogutud vihikusse v sissejuhatusega.

Pärast lõunat oli ette n grupidiskussioon hommiku kuuldud jutust, kuid see jä professor Ranna soovil ja ta j oma ideede selgitamist lo korras. Kahjuks hommikune jutt muutus ähmaseks, tulemusega et kuulajaskond veel rohkem hämmeldavas se dis kui see oli enne lõunat. Se osalt tingitud asjaolust et fessor Rand kõn „extempore" või märkmeteta päris mitu tundi. kompleksne iseloom ei võim sellist esinemist suurema pu ees ja grupidiskussi puudumisel jäi mulje pisut na keegi oleks tahtnud sunni- sisse sööta toitu, mis kergelt ei tahtnud minna. Loodeta kulub see konverents õppetu ühe väärika idee ja mõtlemis populariseerimisel ja ei jää sel alal viimaseks.

Õhtul toimus Ilmar La luuleõhtu. Luuletajat tutv Balti Instituudi esimees Ivo I kes ka jagas välja kuulajasko

s allkirjaga. Küsi-

vedurimehed on tänavu
asakült): Tallinna F. Dzer-
Anatoli Rõbalko, Jevgeni

viimisega, likvideeritakse.
aniorganid tegelevad ainult
ste proportsioonide perspek-
se planeerimisega.
Otsustamisõigus antakse sinna,
luuakse tulemusi. Majanduse
anisatsiooniline ühitamine
neb alt üles, s.t. kõrgemalseis-
d organisatsioone luuakse et-
otete poolt ja nende algatusel,
seda peetakse otstarbekaks.
laltoodud põhimõtted ei ole
rad nendele lugejatele, kes on
inud viimasel ajal keskajakir-
duses NSV Liidu Teaduste
adeemia akadeemikute Abel
nbegjani, Tatjana Zaslavskaja
Oleg Bogomolovi, professor
ril Popovi ning mitmete teiste
andusteadlaste poolt avaldatud
ukohti. Piirkondliku juhtimise
iarendamine nõuab suuri ja
ikaalseid muutusi, uute
maluste ärakasutamist iga
konna sisemise potentsiaali
likumaks avamiseks. Arengu-
le valik võib seejuures olla
a mitmekesine. Meie poolt
atud idee on üks võimalikest
nguvariantidest. See võib olla
tele piirkondadele eeskujuks ja
õduvõtmiseks, aga mitte
imusteta järgimiseks. Igaüks
b omale kõige sobivama lähe-
tisviisi loodus- ja tööjõure-
sside paremaks kasutamiseks.
Lõistagi suutsime selles kirjuti-
visandada vaid üldised piir-
ed idee kohta, mis on ku-
nud mitmete teadlaste ja pub-
istide mõttetöö viljana.
atud mõtete detailiseerimine
ub. Peame aga esmatähtsaks
d küsimuse edasist arutelu,
e käigus vaidlustuksid, täp-
uksid ja selgineksid erinevad
ukohad vabariigi majanduselu
sise korralduse suhtes.
nname endale ka aru sellest,
dee Eesti NSV üleviimisest
likule isemajandamisele on
kaalne ja nõuab elluviimiseks
tõsist tööd kui ka täiesti uut
di mõtlemist. Kuid meie
lest on selline lahendus
võimalik, et saavutada majan-
likus arengus põhimõttelist
rangut, uut kvaliteeti. Meie
s on sügava tähendusega M.
batshovi tõdemus NLKP
kkomitee 1987. aasta jaanua-
eenumil: ,,On tarvis muuta
vaateid ja harjumusi, et mitte
la eluvoolust kõrvale. See on
e tungiv nõuanne kõigile
tlejatele ja venitajatele.“

SIIM KALLAS
TIIT MADE
EDGAR SAVISAAR
MIKK TITMA

Globaalse eestluse seminar Rootsis ja Soomes

Sel suvel 1. kuni 10. augustini toimus erakordne konverents/kursus nimega MÜTROO, mis leidis aset Stockholmis Rootsis ja Kausalas Soomes. Konverentsi peateemaks oli ,,Globaalne Eestlus“ ja teema lähtepunktiks oli võetud dr. Valter Ranna kirjutised ja teooriad.

II osa

Õhtupoolikul mindi Värtani sadamasse, kus Turu laev juba ootas. Laeval söödi, joodi ja tantsiti. Järgmisel hommikul peale maabumist mindi Turu lossi hommikut sööma ja lossiga tutvuma.

See on nüüd täiesti restaureeritud. Hiljem tutvustas professor Sune Ungars Turu ülikoole — rootsi ja soomekeelseid. Tema loeng oli pisut ebamäärane. Ilmselt oodati temalt loengut tänapäeva Soome poliitika kohta, millest ta aga ilmselt ei tahtnud meeleldi rääkida.

Peale lõunasööki kuulati Juhan Talve loengut ,,Soome välispoliitika pärast sõda“, mis oli igati põnev ettekanne ja tekitas kuulajaskonnas küsimusi. Peale esinemist lektor Juhan Talve asus giidi kohale bussi-sõiduks läbi Turu linna. Hilisel pealelõunal sõideti edasi Kausalasse, mis on üks väike küla Lahti lähedal. Kausala osa konverentsist kestis teisipäeva õhtust kuni pühapäeva hommikuni ja sisaldas mahukama osa programmist. Konverents toimus kuurordis, mis oli selleks ürituseks üüritud. Meeldivas põhjamaises looduses järve ääres oli ka saun, mida kõik MÜTROO-lased nautisid. Majutamine toimus eraldi tubades kahes häärberis ja söödi ühiselt kuurordi restoran/baaris. Kuurort oli konverentsi ajal eksklusiivselt MÜTROO-laste kasutada.

Esimene täispäev Kausalas oli pühendatud konverentsi põhiteemale ,,Globaalne Eestlus“. Valter Rand tutvustas oma põhi-ideid pikas loeng/vestluses, mis kestis terve hommiku.

Professor Rand on ,,professor emeritus“ New Yorgi City College'is (City University). Hariduselt on ta insener ja ajaloolane ja ta on olnud samaaegselt tegev neljas erialikooli fakulteedis. Kuigi fraas ,,Globaalne Eestlus“ on etümoloogiliselt ebamäärase päritoluga, võib julgelt öelda et Valter Rand on selle mõtte mõjuvaim ja energilisim levitaja haritlaste seas. Tema sulest on ilmunud rida kirjutisi sellel alal (vt. Mana 40, 42, 45, 47, 50), mida konverentsiks oli kogutud vihikusse värske sissejuhatusega.

Pärast lõunat oli ette nähtud grupidiskussioon hommikusest kuuldud jutust, kuid see jäi ära professor Ranna soovil ja ta jätkas oma ideede selgitamist loengu korras. Kahjuks hommikune selge jutt muutus ähmaseks, lõpptulemusega et kuulajaskond oli veel rohkem hämmeldavas seisundis kui see oli enne lõunat. See oli osalt tingitud asjaolust et professor Rand kõneles ,,extempore“ või ilma märkmeteta päris mitu tundi. Idee kompleksne iseloom ei võimalda sellist esinemist suurema publiku ees ja grupidiskussiooni puudumisel jäi mulje pisut nagu et keegi oleks tahtnud sunni-viisil sisse sööta toitu, mis kergelt alla ei tahtnud minna. Loodetavasti kulub see konverents õppetunniks ühe väärika idee ja mõtlemisviisi populariseerimisel ja ei jää mitte sel alal viimaseks.

Õhtul toimus Ilmar Laabani luuleõhtu. Luulетajat tutvustas Balti Instituudi esimees Ivo Iliste, kes ka jagas välja kuulajaskonnale ettenähtud Ilmar Laabani kogutud teoste sisukorra. Teosed ise, kokku 12 köidet ja üks kassett, ilmuvad kunagi talve jooksul Balti Instituudi patronaazhi all. Laaban luges mõningaid lühemaid luuletusi ja lõpetas oma esinemise ühe ,,häälutusega“ mis oli umbes veerand tundi pikk. ,,Häälutused“ on Laabani viimase aja eelistatud luule esinemisviisiks. Kogenematule kuulajale jääb mulje, et ,,häälutused“ on vormi poolest hübriid muusikast ja luulest, milles esineb tugev improvisatsiooni element. Peale esinemist Laaban vastas küsimustele oma loomingu kohta.

Järgmise kolme ja poole päeva jooksul toimus rida ettekandeid ja ka kaks ekskursiooni. Need on edasi antud juhuslikus järjekorras.

Ivo Iliste esines loenguga ,,Siberi avastamine, vallutamine, sellesse suhtumine“ mis oli asjalik ülevaade venelaste suhtumisest Siberi rahavastesse peamiselt eelmisel sajandil, kui toimus tsaaririigi kommertsiaalne ekspansioon Siberisse.

Ilmar Laabanilt oli ettekanne ,,Tiina või Margus. . .“ milles ta mõtiskles kolmanda võimaluse saatust nii Eestis kui ka maapaos. Ideeliselt loeng oli huvitav, kuna see on aine mida on vähe käsitletud avalikult. Laabani kergelt ekstsentrilist mõtte- ja jutuniiti oli kohati raske jälgida.

Noore psühholoogi Leena Männiku ettekande pealkiri oli ,,Eestluse manuskript“, kuid see tundus pisut petlik. Ettekanne käsitles eestluse profiili, või õigemini meie enda ettekujutust meist endist, ja manuskriptidega otsest tegemist ei olnud. Loengule järgnes grupitöö periood, kus erigrupid koostasid ühe ,,manuskripti“ või profiili Metsaülikoolist oma tunnetuste järgi. Profiil koosnes nii pildist kui ka sõnadest ja need profiilid siis esitati grupi poolt ühiselt, millele järgnes üldine diskussioon.

Reino Sepp tegeles kahe ettekandega. Tema tutvustas ühte helilinti mis oli Eestist välja rännanud ja mis sisaldas 5 kirjaniku sõnavõtte Eesti Kirjanike Kongressilt. Need sõnavõtud olid üllatavalt otsekohesed nii mitmeski asjas, nagu tsensuuri küsimuses ja ka Kirjanike Liidu väljaastumise suhtes. Reino Sepp juhendas ka laudkonna-vestlust publikatsiooni ,,Vaba Eesti“ teemal. Kuigi ,,Vaba Eesti“ lakkas ilmumast rohkem kui 25 aastat tagasi, avaldas ta erakordselt suurt ühiskondlikku mõju ja oli üks esimesi katseid luua vabat foorumit eestlaste seas globaalses ulatuses. Laudkonnas esinesid endised toimetajad ja kaastöölised nii Rootsist kui ka Ameerikast ja Kanadast: Vello Soots, Heino Susi, Ivo Iliste ja Arvo Naelapea.

Reino Sepa vend Kanadast, kunstnik Peeter Sepp tutvustas oma viimaseaja loomingut ühes ettekandes pealkirjaga ,,Mängi maailmaga.“ Peeter rääkis ühisloomingu äärmistest võimalustest ja tema tööst heli improvisatsioonidega kasutades rahvamasse ja moodsaid telekommunikatsiooni-vahendeid. Ta videolindid olid dokumendid kontseptuaal-kunsti projektidest.

Kuigi Peeter Sepa praegune looming on äärmuslik, isegi ,,progressiivse“ kunsti maailmas, selle ideeline baas hõlmab sügavaid implikatsioone ja ka samal ajal pakub uusi mõtteid eestlastele, kes tahavad globaalselt hakata mõtlema ja tegutsema.

Heino Susi esines loenguga ,,Olukord ja areng Eestis“, mis oli hingestatud subjektiivne vaatlus suundadest nii Eestis kui ka välismail väliseestlaste seas. Kuigi mitmed kuulajaskonnast ei olnud päri Susi analüüsi ja tähelepanekutega, tema otsekohest juttu kuulati põnevusega just eriti kuna ta oli vilund pilguga vaatleja, kellele Eestit puudutavad küsimused olid väga südamelähedased.

Ühel pealelõunal toimus lühiloengute seeria mis käsitles eestlust eri maades. Olev Trässandis ülevaate Kanada eestlaskonnast, Jüri Silmberg rääkis Brasiilia eestlastest ja Tiiu Salasoo rääkis eesti ühiskonnast Austraalias kui ka eelseisvast Estost, mis leiab aset Austraalias 1988.a. lõpul.

Trässi ja Salasoo ettekanded olid kompetentsed ja informatiivsed. Kahjuks aeg ja formaat ei lubanud Silmbergil pikemalt vestelda oma kokkupuutumistest Brasiilia eestlastega. Oli huvitav kuulda väljasurevast eestlaste ühiskonnast, kus keele-oskamatusele vaatamata teatud kombed, nagu Vabariigi aastapäeva kokkutulekud, veel püsivad.

MÜTROO külastas Iitti puukirikut ja Niskaporti talu, mis on tuntud Eestis-sündinud Hella Vuolijoki loomingu ja tegevuse kaudu. Niskaporti talus Manni Varep pidas loengu Hella Vuolijoki elust ja tegevusest. Manni Varep oli lapsena kahel korral Vuolijokit kohanud. Niskaporti talu peremees vestles ka oma mälestustest ja kokkupuudetest eestlastega peamiselt Talvesõja ja Jatku-sõja ajal. Ta oli mitmed korrad enne ja peale sõda Eestis käinud ja oli üldiselt väga heas arvamises eestlastest ja kurb Eesti saatuse üle.

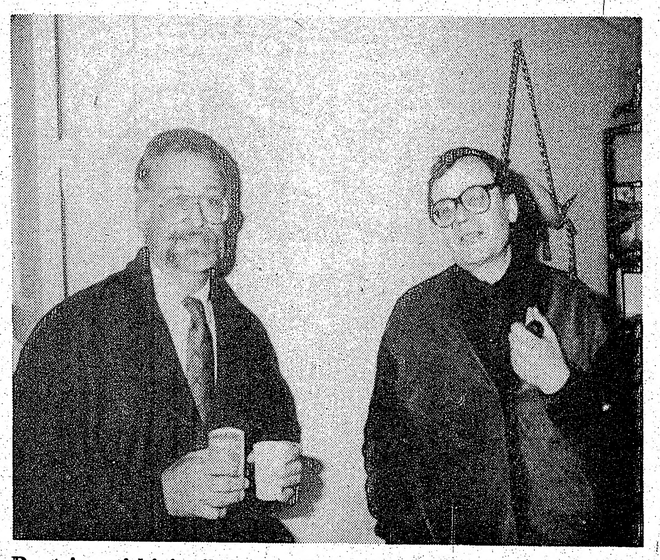

Rootsi-eesti kirjanik Peeter Puide ja Ivo Iliste Stockholmi Eesti Majas.

Külastati ka Iitti kodukohamuuseumi, kus toimus soome luule ja lauluõhtu, mida korraldasid MÜTROO-lased Raija Hirsch, Ulla Kaitavuori ja Olev Nõu.

Seminari ajal Kausalas toimus kolm miniatüürnäitust, mida korraldas Endel Loo. Eesti kunstnike Leonhard Lapini ja A. Lille graafilised lehed olid välja pandud, koos plakati-näitusega Loo isiklikust kollektsioonist.

Ühel õhtul külastati Lahti uut linnateatrit, kus parajasti esines Estonia ooperi-trupp kes oli sinna saabunud Savonlinna ooperi-festivalilt. Segakavas esinesid mitmed nimekamad solistid, kuid ilmselt Savonlinnas esinemine oli jätnud oma jäljed ja kogu õhtu tundus tuimana ja pisut nagu anti-kliimaksina. Hiljem oli MÜTROO-lastel võimalus kohata soliste ja ooperi direktorit Aarne Mikk'u.

MÜTROO-s toimus veel äge lõpupidu, mis kohati kandus üle Helsingisse. Jagati pärgi tunnustuseks Valter Rannale, tema panuse eest MÜTROO-s globaalse eestluse teema arendamisel, ja ka Andres Jüriadole kes kujunes konverentsi ajal kõige energilisemaks kommentaatoriks ja kes oma sõnavõttudega oponeeris mitmeid lektoreid. Ametlikult lõppes MÜTROO pühapäeval 9. augustil Helsingis, kui Enno Klaar ütles lõppsõna ühis-lõunasöögi ajal. Päev enne oli toimunud lõpparutlus, kus leiti et MÜTROO-taolised üritused on igati kasulikud, aga et neid ei ole mõtet järjekindlal alusel korraldada, vaid siis kui tekib mingi üld-konsensus sellise ürituse vajaduseks. Leiti, et on igati positiivne, et erinevate Metsaülikooli ja Metroode juhtivad tegelased õpivad üksteist paremini tundma ja et nad on valmis omavahel informatsiooni vahetama ja koos töötama aktsioonidel nagu ,,AjaKirja“ välja andmine. Ja eks seegi ole globaalse eestluse praktiline külg.

MARGUS JUKKUM

EESTI KULLASSEPATÖÖKODA

- ☐ Eesti vapiga sõrmused.
- ☐ Kõrgekvaliteediga ehted ja kalliskivid hulgimüügi hindadega.
- ☐ Valik teemantsõrmuseid, kuldkette, käevõrusid, kaelaehteid jne.
- ☐ Kavandame ka ehteid teie kividest või kullast.
- ☐ Parandame ehteid.
- ☐ Palume kindlasti ette helistada!

ANVIL JEWELLERY LTD.
211 Yonge St., Toronto, Ont. M5B 1M4
Telefon 864-9752

TÄHELEPANU!
ÄRI AVATUD JÕULUNÄDALAL:
teisip. 22., kolmap. 23. ja neljap. 24. dets.
AVATUD ENNE UUT AASTAT:
teisip. 29., kolmap. 30. ja neljap. 31. dets.
SULETUD: 1. jaan.—11. jaan.
AVATUD: 12. jaan 1988

PAGARI- JA KONDIITRISAADUSED, DELIKATESSID, SHOKOLAADID JA MAIUSTUSED
Suur valik kala- ja lihasaadusi ja juuste.
Tordid pidulikkudeks sündmusteks.
80-istmeline kohvik.

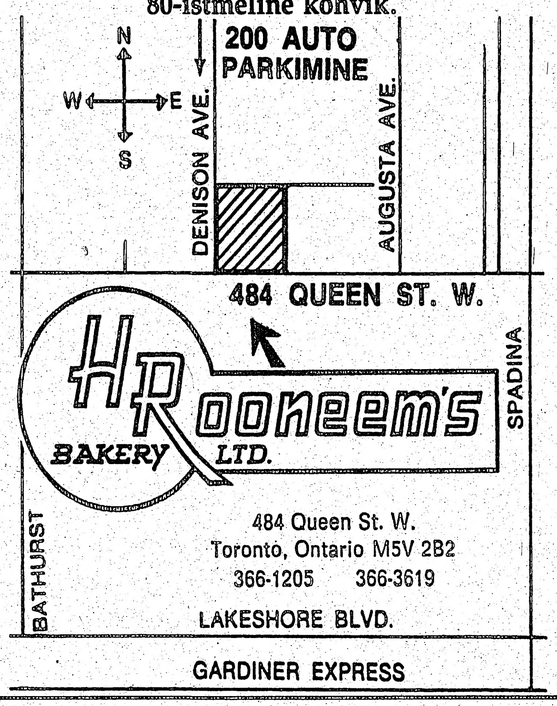

SPORT

Põhja-Ameerika Balti ujumisvõistluste tulemused

Mehed (15 ja üle)

500 j. vabalt: 1. Ken Ahlberg 5.13,1 (Eesti), 2. Erik Holmberg 8.47,2 (E), Veiko Kalep disq. (E).

100 j. vabalt: 1. K. Ahlberg 53,02 (E), 2. L. Karklis 56,52 (Läti), 3. A. Blakis 59,39 (Lä), 4. A. Blakis 1.00,7 (Lä), 5. E. Apse 1.01,91 (Lä), 6. Sven Kalep 1.09,16 (E).

100 j. selili: 1. E. Ramans 1.03,38 (Lä), 2. A. Blakis 1.03,99 (Lä), 3. L. Karklis 1.06,48 (Lä), 4. A. Blakis 1.10,8 (Lä).

100 j. rinnuli: 1. A. Blakis 1.14,43 (Lä), 2. E. Apse 1.16,21 (Lä), 3. Veiko Kalep 1.27,46 (E), 4. Sven Kalep 1.27,50 (E).

Masters (25 ja üle)

Veljo Kalep 1.34,52 (E) (uus rek.).

100 j. liblik: 1. K. Ahlberg 59,21 (E), 2. E. Ramans 1.01,20 (Lä), 3. L. Karklis 1.04,24 (Lä), 4. A. Blakis 1.07,6 (Lä).

200 j. kompleks: 1. K. Ahlberg 2.10,97 (E), 2. A. Blakis 2.25,5 (Lä), 3. A. Blakis 2.35,29 (Lä), 4. L. Karklis 2.36,44 (Lä).

13—14 poisid: Rauls Ramans, (Lä), 100 j. vabalt 1.10,43, 100 j. selili 1.26,20, 100 j. rinnuli 1.30,30, 200 j. kompleks 2.58,18.

11—12 poisid: Taimo Remmel, (E), 50 j. vabalt 37,35, 50 j. rinnuli 46,63.

10 ja alla poisid: Daniel Schaer (E), 50 j. vabalt 37.25, 50 j. selili 49,46, 50 j. liblik 45,04, 100 j. kompleks 1.43,87.

8 ja alla poisid

25 j. vabalt: 1. Mihkel Schaer 19,41 (E), 2. Mark Tuvikene 20,11 (E), 3. Erik Laar 20,33 (E), 4. Andres Kolga 28,91 (E).

25 j. selili: 1. M. Schaer 25,40 (E) (uus rek.), 2. M. Tuvikene 25,41 (E), 3. A. Kolga 28,27 (E).

25 j. rinnuli: 1. M. Schaer 26,11 (E), (uus rek.), 2. Esko Remmel 26,24 (E), 3. E. Laar 28,59 (E).

25 j. liblik: 1. M. Schaer 25,73 (E), 2. A. Kolga 37,28 (E).

NAISED (15 ja üle):

100 j. vabalt: 1. Alana Kivi 1.05,37 (E), 2. Chantal Kivi 1.06,27 (E), 3. Ingrid Jansons 1.11,70 (Lä), 4. Lembi Veskimets 1.12,46 (E), 5. Ann Petersons 1.21,17 (Lä).

100 j. selili: A. Kivi 1.20,57 (E).

100 j. rinnuli: 1. A. Kivi 1.24,06 (E), 2. C. Kivi 1.26,84 (E), 3. L. Veskimets 1.29,71 (E), 4. M. Terauds 1.55,25 (Lä).

Masters (25 ja üle)

Piret Kreem 1.31,46 (E), (uus rek.).

100 j. liblik: C. Kivi 1.18,64 (E).

200 j. kompleks: A. Kivi 2.46,45 (E.

13—14 tüdrukud: 100 j. vabalt: 1. Ingrid Laar 1.20,74 (E), 2. Kristina Hogg 1.31,17 (E).

100 j. selili: K. Hogg 1.39,91 (E).

11—12 tüdrukud: 50 j. vabalt: 1. Lily Luik 35,07 (E), 2. Inge Foulds 38,50 (E).

50 j. selili: 1. L. Luik 42,65 (E), 2. I. Foulds 44,24 (E).

50 j. rinnuli: 1. I. Foulds 49,45 (E), 2. L. Luik 51,41 (E).

200 j. kompleks: L. Luik 3.55,47 (E).

10 ja alla tüdrukud: Christina Laukkanen, (E), 50 j. vabalt: 44,13, 50 J. selili: 1.22,5.

8 ja alla tüdrukud: Lisa Hogg, (E), 25 j. vabalt: 23,09, 25 j. selili 26,8, 25 j. rinnuli 29,50 (uus rek.).

TEATEUJUMISED:

4×50 vabalt 14 ja alla tüdrukud: Eesti 2.38,35 (I. Laar, I. Foulds, K. Hogg, L. Luik).

4×50 vabalt 14 ja alla poisid; Eesti 3.52,2 (M. Tuvikene, T. Remmel, M. Schaer, D. Schaer).

4×50 vabalt naised: 1. Eesti 2.09,90 (A. Kivi, P. Kreem, L. Veskimets, C. Kivi), 2. Läti 2.12,28.

4×50 vabalt mehed: Läti 1.44,00.

4×50 kompleks 14 ja alla tüdr.: Eesti 3.04,20 (samad).

4×50 kompleks 14 ja alla poisid: Eesti 3.33,63 (samad).

4×50 kompleks naised: 1. Eesti 2.25,98 (samad), 2. Läti 2.40,66.

4×50 kompleks mehed: Läti 1.58,23.

M. K.

Spordimärkmeid

Kahekordse Wimbledoni võitja (1985 ja 1986) Boris Beckeri treener rumeenlane Ion Tiriac seletab Beckeri tänavust halba vormi ja varast kaotust turniiril sellega, et Londonis on välismaalasel turniiri ajal peaaegu võimatu leida klubides hommikupoolikul vaba väljakut treeninguks. Isegi siis, kui sa oled Wimbledoni tiitlikaitsja, eelistakse klubiliikmeid külalistele.

18. septembril tõusis Katowicest pärit 41 aastane mäeinsener Jerzy Kukuczka 8013 m kõrgusel asuva Siśa Paugma tippu, seega teise inimesena peale R. Messneri on ta olnud kõikide maailma 8000ndeliste tipus.

Jääpalli Maailma karikas jäi tänavugi Rootsi. Seekord ei olnud selle võitja Karlstadi ,,Boltic'', vaid Västerasi SK, kes finaalis oli edukas Moskva ,,Dünamo'' üle 3:0. Karikakaitsja ,,Boltic'' oli poolfinaalis kaotanud moskvalastele 1:3.

Tõeliselt rahvusvaheline jalgpallimeeskond on Brüsseli ,,Anderlecht''. Mängijad on koguni neljast maailmajaost: belglastele lisaks taanlased Anderssen ja Frimann, Gudjonsson Islandist, Musonda Sambiast, Oliveira Brasiiliast, Krucevich Austraaliast, Ukkonen Soomest ja Lozano Hispaaniast.

Aasia meeste võrkpallimeistrivõistlustel tuli esimeseks Jaapan 3:0 finaalvõiduga Hiina üle. Esikoht tagas Jaapani meesvõrkpallureile pääsme olümpiaturniirile.

Purjetamise maailmameistrivõistlustel ühetonniste klassis tuli tänavu esimeseks Norra jaht Fram X kroonprints Haraldi juhtimisel. Meistri isa, praegune Norra kuningas Olav (sünd. 1903) võitis olümpiakulla 1928. aastal 6 m klassis.

Kuld ja hõbe abiellusid

10. oktoobril laulatati Las Vegases kaks USA tippsportlast — 27-aastane Al Joyner ja sama ealine Florence Griffith. Joyner võitis kuldmedali kolmikhüppes 1984. a. olümpiamängudel Los Angeleses. Pruut võitis samas hõbemedali 200 m jooksus ning kordas seda tegu tänavu MM-il Roomas.

Hoolimata hooaja lõpust, saavutas 22-aastane Saksamaa Liitvabariigi odaviskaja Andreas Linden märkimisväärse isikliku rekordi 82.20, millega asus maailma 20 parema hulka.

,,Tean et ta oma isamaad armastas. Nüüd kus tean, et ta julge mehena täitis kohustust, on mu lein nagu kergem. Isa küüditati tal 14. juuni öösel. Meie olime siis maal. Raivost noorem poeg on mul veel alles, käib koolis — aga tahab ka minna. Temale ma pole veel rääkinud . . .'' ja jälle veersid pisarad paljukannatanud naise põskedele. Pühkis need, jätkas: ,,Kuulsin et jääte kaheks päevaks puhkusele. Kas ma tohin mõnda Raivo sõpra, kellel pole kodu ega ema siin Tartus, tema kompaniist paluda oma juurde külla? Tahan hoolitseda nende poiste eest, kes peavad seisma nüüd tormis ja tuules . . . meie eest . . . ''

See tubli naine oli neid eesti emasid, kes tõi ohvreid kodumaa altarile. Ta oli üks neist paljudest, kellele post tõi tol ajal kirja kompaniiülemalt.

Kaks lühikest puhkepäeva Tartus kujunesid pataljonile teenitult mõnusaks aga ka vajalikuks. Linnast ja selle lähemast ümbrusest pärinevad mehed said selle aja kodus veeta.

Tartu haiglais olid meie haavatud — ega neid olnud mõned üksikud! — ja neil olid nüüd kallid külalised, kes jutustasid, kuidas lahing pärast nende haavata-saamist kulges. Tegin sinna külaskäigu, viies mõnele kaasa tema teenitud vahvusmärgi, mõnele paki sigarette. Kõik olid aga õnnelikud, et üks kodumaanurk oli vastasest puhastatud. Palavikust punetavi põsi soovitati sama teha ka Narva juures.

Tartu Linnavalitsus tegi meile omapäraselt hea kingituse. Emajõe-saun oli neiks päeviks meie kasutada. Kuumal laval viheldi nii, et matsud kostsid tänavale. Lauldi ja jutustati vanu mälestusi. Vaadeldi ja võrreldi vanu haavaarme pika ja täpse seletusega, kuidas see ,,matsakas'' just tuli.

Olin ise juba koolipõlvest alates alaline Emajõe-sauna külastaja — tol ajal oli ta veel ,,Adra saun'' — kuid niisugust innukat ,,seanssi'' pole selles saunas küll varem olnud! Peale sauna ootasid Treffonias kuum supp, suutäis ,,kibedat'' ja puhtad õled pehmeks küljealuseks. Õlgede jaoks kippus poistel aeg kasinaks jääma. Tartu oli ju nooruse linn, seda isegi veel nüüd, raskel sõjaajal.

Need jäärkristalli õekesed, kellele lauldi külmal vahipostil, siis kui taevas oli täiskuu, nõuavad ka oma osa! Vanu tutvusi tuleb ju uuendada ja uusi juurde luua — teisiti pole sõjamehepuhkus üldse mingi puhkus!

Kuuldus Meerapalu sündmusist oli jõudnud ka minu vanemate koju ja päev enne Narva alla sõitu tuli isa Tartu. Ema ei saanud tulla. Talutoimetused nõudsid oma osa. Halliks ja vanaks oli jäänud mu isa. Aga Omakaitse käeside oli tal varukal ja vana Kaitseliidu rihm kõvasti vööl.

Kuulnud meie võidust ja näinud, et poeg ikka elus ja terve, libises temagi murekortsulise näo üle rõõmus lootusvari. Neid kortse joonistas sinna tõsise talumehe näkku juba Vabadussõda, siis metsavennaelu, aga kõige valjumad ja sügavamad jooned vajutas sinna minu noorema õe traagiline saatus sõja puhkemise päevadel 1941.a.

Isa pakkus end kaasa Narva juurde. Hobusemeest laskemoona veoks on ju ikka vaja! Mina aga vabandasin, et meil käib nüüd kõik autodega, jäägu parem koju emale seltsiks ja toeks.

Lahkumisel vahetasime käepigistuse, meie, kaks sõjameest — isa ja poeg.

Ööl enne ärasõitu läksin vaatama, kuidas poisid magavad. Treffonias oli nüüd vaikne, ainult korrapidaja aeglased sammud kajasid pikas koridoris. Astusin klassiruumi, kus omalajal, siis kui algasin gümnaasiumiõpilaspõlve, seisis uksel silt — ,,I klassika''. Endiste pinkide asemel oli siin nüüd hulk magavaid mehi ja ruum põrandalt laeni täis tugevat norskamist. Ainult suur must tahvel oli veel endisest ajast seinal ja kriitki selle äärel. Tahvlile oli kirjutatud suurte laiade tähtedega: ,,Väljaastumine kell 08.30.''

Keset ruumi oli end selili sirutanud Habe — seljakott pea all, vöörihm vööl, püstol kõhu peale tõmmatud ja käed ristamisi püstolil. Saapad olid ära tõmmatud ja asetatud pea kõrvale, vist seepärast, et saavutada tuttavat punkri õhkkonda. Kaks saunast tulnud roosakat suurevarba otsa vaatavad aga kulunud sokist uudishimulikult musta tahvli poole, millel käsk homseks päevaks. Rinnale, Raudristi vahele oli pistetud paberileheke. Olin seekord uudishimulik ja vaatasin. ,,Üks kuri mees koridoris ei lubanud Sind üles ajada. Tule enne ärasõitu läbi. Laine.''

Laine võib oodata! Nii otsustas valvur. Habe peab aga puhkama, sest tema tuli Meerapalust ja homme varä sõidab Narva poole.

5. Rindesõduri pilk tagalasse

Sõjategevuse kandumine meie territooriumile vajutas paratamatult oma iseloomustava pitseri mitte üksi rinde lähemale tagalale, vaid kogu rahvale.

Lootus sõja lõpust, ilma et see meie maad uuesti riivaks, muutus kibedaks pettumuseks.

Kõigist tõenäolisist võimalusist võttis ikka tõsisema kuju tõde ja teadmine, et meie seisame üksi — üksi oma haavatud rahvuskehaga, ilma seadusliku võimu ja valitsuseta, võõrastel käskida ja tõugata-lükata.

Meie Omavalitsust vaatles rindesõdur hädapärase ametkonnana, mis täitis ülesandeid, mida nõudis igapäevane elu ja käskis korraldada maad okupeeriv võim.

Ei taha uskuda, et Eesti Omavalitsus isegi endast tõsiselt muud mõtles. Sellisena suutis ta mõningal määral täita rahva olulisi eluvajadusi hariduse, varustamise jne. aladel, kuid vahemeheks võitleva rinde ja rahva vahel ta ometi polnud, ega saanudki olla.

Võitlev rinne vajab oma seljataga tugevat rahvausalduslikku võimu, kes kõik rinde vajadused viib rahva hulka ja vastupidi — rahva moraalsed, füüsilised ja majanduslikud jõud toob rindele siin tarbekaks rakenduseks.

Meil oli kangelaslikult võitlev rinne, kangelaslikult kannatav ja ohverdav rahvas ja tagala, kuid puudus meie oma seaduslik võim.

Ja selle puudumine muutis meid hüljatuks meie omas kodus. Asetas maa isanda võõra palgalise olukorda.

Teame, et selline olukord polnud meie endi teha, ega meie soovitud. See oli võõra võimu loodud haldussüsteem, millel puudusid eelnevad kogemused ja mille tulemusi keegi iialgi varem polnud näinud. Eesti oli saksa Idaministeeriumi katsepõlde, mille tunnusena paremad ehitused linnades kandsid oma ustel nimesid — ,,Gebietskommissariat''. Nende asutusiga kaasus meie tänavpilti arvukalt pruunkollaseid mundrikandjaid, kes juba ,,Kolmandast Riigist'' kaasa tõid oma pilkenime — ,,Goldfasanen''. Need mehed polnud iialgi rinnet näinud, ega tundnud ka selle vajadusi.

Järgneb

Ki

Toronto Eesti orkester avak

Äsja tegutsema hakanud T on dirigent Norman Reintar valmisnud esimeseks avalikul kavaga esineb orkester Eesti N 13. detsembril, kell 7.00 õht vustab ennast orkestri profess esineb orkester täies koosse maailma-klassikaline looming

Kava algab Viljar Puu ,,Eleegia'ga'', (väga põhjamaise kõlaga lugu), mida esitab pillirühma juhtidest koosnev kvartett. Kuna kvartettidest jääb tavaliselt eemale kontrabass, siis järgmised kaks pala on valitud just kontrabassi mängija Viiu Variku võimete näitamiseks. Esimene on üks Mozarti armuserenaad, mida laulab bariton Avo Kittask. Klaveril saadab dirigent Norman Reintamm, kuid kitarri või mandoliini asemel on kaasamängijaks kontrabass, esitades ühte nõudlikumat virtuooslikku tükki, mis üldse kontrabassile kirjutatud. Teine tükk on Rossini duett, kirjutatud tshellole ja kontrabassile, kus prl. Varik on tshellist Eero Voitki saatjaks. Esimese kavapoole lõpetab jällegi kvartett, luues jõulumeeleolu Kaljo Raidi poolt seatud jõululauludega.

Kava teisel poolel leidub klassikalise ja barokk-ajastu muusikat, mis peaks meie kuulajaskonnale tuttavana tunduma, kuna see on kerge õhuline muusika, tihti rajatud tantsuviisidele, mis oma üldlaadilt ei erine meiegi rahvaviisidest. Esimene pala on üks armastatumaid Mozarti divertimento'sid. Teine tükk on barokkajastu helilooja Pietro Locatelli ,,Concerto Grosso''. See vorm on huvitav, kuna siin osa orkestril on kohati ,,soolo'' partii, kus ülejäänd koosseis on saatjaks. Viimaseks esitatakse J. S. Bachi 89. kantaat, mis tegeleb halastamise ja ligimese armastamise teemaaga. Solistidena kantaadis laulavad sopran Desiree Medri, metso-sopran Monica Zerbe ja bariton Avo Kittask. Kantaat lõpeb vägeva koraaliga, kus solistidele lisandub veel viieliikmeline lauluansambel, kes kuulutab end võitjaks ,,üle surma, kuradi, põrgu ja patu'', lõpetades uue orkestri avakontserdi küllaltki julge ja positiivse noodi peal.

Kontserdile järgneb keskmises saalis vastuvõtt orkestri toetajaile, kus neil võimalus esinejatega muljeid vahetada, ehtsa prantsuse Pol Roger shampanjeri-klaasi juures. Neile, kes alkohooli ei tarvita, pakutakse ,,Perrier'' (prantsuse) mineraalallika vett. Suupisteks on Rooneme küpsised ja kodutehtud jõulu-piparkoogid. Vastuvõtu ajal musitseerib Eesti Maja tiibklaveril klaverikunstnik Armas Maiste.

Nagu näha, on orkester saanud südamliku vastuvõtu meie muusikute poolt; paljud neist on rakendatud avakontserdi kavva. Peale ühe orkestri-proovi kuulamist teatas ooperilaulja Avo Kittask, et sellise orkestriga oleks temal au esineda ning loobus tasust. Sellele zhestile järgnesid ka teised muusikud, pidades oluliseks uue orkestri toetamist. Näitena võiks nimetada, et klaverikunstnik Armas Maiste nõustus vastuvõtul

Nr. 91

d ja hõbe
ellusid

oktoobril laulatati Las Ve-
kaks USA tippsportlast —
stane Al Joyner ja sama
Florence Griffith. Joyner
kuldmedali kolmikhüppes
a. olümpiamängudel Los
eses. Pruut võitis samas
nedali 200 m jooksus ning
s seda tegu tänavu MM-il
as.

olimata hooaja lõpust, saa-
22-aastane Saksamaa Liitva-
gi odaviskaja Andreas
n märkimisväärse isikliku
di 82.20, millega asus
ma 20 parema hulka.

ustas valvur. Habe peab aga
palust ja homme vara sõidab

pilk tagalasse

meie territooriumile vajutas
va pitseri mitte üksi rinde
ahvale.
et see meie maad uuesti
museks.
usist võttis ikka tõsisema ku-
seisame üksi — üksi oma
seadusliku võimu ja valitsu-
ata-lükata.
les rindesõdur hädapärase
deid, mida nõudis igapäeva-
ad okupeeriv võim.
i Omavalitsus isegi endast
a suutis ta mõningal määral
hariduse, varustamise jne.
leva rinde ja rahva vahel ta
la..
oma seljataga tugevat
s kõik rinde vajadused viib
hva moraalsed, füüsilised ja
dele siin tarbekaks raken-

võitlev rinne, kangelaslikult
ja tagala, kuid puudus meie

s meid hüljatuks meie omas
ra palgalise olukorda.
polnud meie endi teha, ega
võimu loodud haldussüsteem,
gemused ja mille tulemusi
näinud. Eesti oli saksa
mille tunnusena paremad
a ustel nimesid — ,,Gebiets-
iga kaasus meie tänavpilti ar-
kandjaid, kes juba ,,Kolman-
ilkenime — ,,Goldfasanen''.
nnet näinud, ega tundnud ka

Järgneb

kirjandus • kunst • muusika

Toronto Eesti Kammer-orkester avakontserdi lävel

Äsja tegutsema hakanud Toronto Eesti Kammerorkester on dirigent Norman Reintamme juhatusel vilkalt ennast valmisnud esimeseks avalikuks etteasteks. Ilusa jõulueelse kavaga esineb orkester Eesti Maja suures saalis pühapäeval, 13. detsembril, kell 7.00 õhtul. Kava esimesel poolel tutvustab ennast orkestri professionaalne tuumik ja teisel poolel esineb orkester täies koosseisus. Meeles on peetud nii maailma-klassikaline looming, kui ka eesti heliloojad.

Kava algab Viljar Puu ,,Eleegia'ga'', (väga põhjamaise kõlaga lugu), mida esitab pillirühma juhtidest koosnev kvartett. Kuna kvartettidest jääb tavaliselt eemale kontrabass, siis järgmised kaks pala on valitud just kontrabassi mängija Viiu Variku võimete näitamiseks. Esimene on üks Mozarti armuserenaad, mida laulab bariton Avo Kittask. Klaveril saadab dirigent Norman Reintamm, kuid kitarri või mandoliini asemel on kaasamängijaks kontrabass, esitades ühte nõudlikumat virtuooslikku tükki, mis üldse kontrabassile kirjutatud. Teine tükk on Rossini duett, kirjutatud tshellole ja kontrabassile, kus prl. Varik on tshellist Eero Voitki saatjaks. Esimese kavapoole lõpetab jällegi kvartett, luues jõulumeeleolu Kaljo Raidi poolt seatud jõululauludega.

Kava teisel poolel leidub klassikalise ja barokk-ajastu muusikat, mis peaks meie kuulajaskonnale tuttavana tunduma, kuna see on kerge õhuline muusika, tihti rajatud tantsuviisidele, mis oma üldlaadilt ei erine meiegi rahvaviisidest. Esimene pala on üks armastatumaid Mozarti divertimento'sid. Teine tükk on barokk-ajastu helilooja Pietro Locatelli ,,Concerto Grosso''. See vorm on huvitav, kuna siin osa orkestril on kohati ,,soolo'' partii, kus ülejäänd koosseis on saatjaks. Viimaseks esitatakse J. S. Bachi 89. kantaat, mis tegeleb halastamise ja ligimese armastamise teemaaga. Solistidena kantaadis laulavad sopran Desiree Medri, metso-sopran Monica Zerbe ja bariton Avo Kittask. Kantaat lõpeb vägeva koraaliga, kus solistidele lisandub veel viieliikmeline lauluansambel, kes kuulutab end võitjaks ,,üle surma, kuradi, põrgu ja patu'', lõpetades uue orkestri avakontserdi küllaltki julge ja positiivse noodi peal.

Kontserdile järgneb keskmises saalis vastuvõtt orkestri toetajaile, kus neil võimalus esinejatega muljeid vahetada, ehtsa prantsuse Pol Roger shampanjeri-klaasi juures. Neile, kes alkohooli ei tarvita, pakutakse ,,Perrier'' (prantsuse) mineraalallika vett. Suupisteks on Rooneme küpsised ja kodutehtud jõulu-piparkoogid. Vastuvõtu ajal musitseerib Eesti Maja tiibklaveril klaverikunstnik Armas Maiste.

Nagu näha, on orkester saanud südamliku vastuvõtu meie muusikute poolt; paljud neist on rakendatud avakontserdi kavva. Peale ühe orkestri-proovi kuulamist teatas ooperilaulja Avo Kittask, et sellise orkestriga oleks temal au esineda ning loobus tasust. Sellele zhestile järgnesid ka teised muusikud, pidades oluliseks uue orkestri toetamist. Näitena võiks nimetada, et klaverikunstnik Armas Maiste nõustus vastuvõtul tagaplaani-muusikat pakkuma, hoolimata oma seisusest kui tunnustatud solist, kellel äsja ilmus heliplaat Montreali Sümfoonia Orkestri saatel. Monica Zerbe on meie lauluarmastajaile juba tuttav nimi nii Esto-ajasest esinemisest Roy Thompson'i Hallis kui ka ta oma kontserdist, mis suure menu osaliseks sai. Vähem tuntud on meie rahvale sopran Desiree Medri, noor lauljatar kes alustas esimese aasta lauluõpinguid Toronto ülikooli juures. Orkestri üks põhimõtteid on võimalikult pakkuda esinemiskogemusi meie noortele tõusvatele tähtedele ja prl. Medri valik ongi selle ilusa põhimõtte teostus.

Toetus, mida orkester on saanud eestlaste käest, on olnud ootamatult julgustav. Esimene annetus saabus pensionärilt kes kahetses, et tervise tõttu ta talvisel ajal kontserdile tulla ei saa, kuid siiski soovib seda ilusat ettevõtet toetada. See liigutav toetus tõestas järjekordselt suurt panust, mida on üle aastate teinud meie pensionärid, kes seni kõik meie kultuurettevõtted peaaegu üksinda ülal pidanud. Rõõmustav nähe on aga, et laekunud toetuste järgi otsustades näib, et orkester on ka suure poolehoiu leidnud meie keskmise ja noorema põlvkonna seas. Paistab, et meie pealekasvanud haritlaskond on orkestri majandusliku käekäigu osalt enda hoolde võtnud, mis mitte ainult ei rõõmusta orkestrit vaid kahtlemata ka julgustab vanemat generatsiooni. Nähtavasti jatkub kultuurisõpru, kes nende huvisid edasi kannab. Toetusi on ka võimalik kontserdi ajal koha peal teha, või posti teel, saates Toronto Eesti Kammerorkestrile, aadress 334 Wellesley St. E., Toronto, Ont. M4X 1H3. Kui tshekk kirjutatakse Eesti Sihtkapital Kanadas nimele, saab tulumaksuvaba kviitungi.

Edaspidistes kavades on orkestril veebruaris esinemine Vana-Andrese kiriku Eesti Vabariigi aastapäeva tähistaval jumalateenistusel ja aktusel. Vana-Andrese poolt on neile harjutuse saal loovutatud. Aprillis tuleb esinemine külalisena Toronto Eesti Meeskoori aastakontserdil. Kutse anti Meeskoori poolt edasi enne veel kui orkester oli moodustatud! Loomulikult selline austav ja meelitav usaldus leidis orkestri poolt sooja vastukaja. Ja aprilli lõpus on ette nähtud orkestri kevadkontsert, millega Toronto Eesti Kammerorkester lõpetab oma esimese hooaja.

Ka tulevase hooaja tegevuse raamkava on valmis. Sellest me aga siinkohal pikemalt ei kirjuta. Jääb vaid soovida, et soojad suhted eesti publiku ja uue orkestri vahel jatkuksid, et kõik kontsertsaalid oleksid täis, kõik esinemised oleksid elamuslikud ning kõik toetajate-nimekirjad ülipikad.

Kohtume 13. detsembri kontserdil ja sellele järgneval Toetajate vastuvõtul!

ANDRUS VOITK

Läti helilooja Talivaldis Kenins, Balti neidudega Roy Thompson Hall'is 24. nov., 87, peale Keninsi ,,Gloria'' ettekannet. Vasakult paremale: Eva Nainaisa (Läti), Läti aupeakonsul dr. E. Upenieks, Ruta Girdauskas (Leedu), helilooja Talivaldis Kenins, Lydia Vanderveen (Eesti).
Foto: M. Järve

Kiitev hinnang eesti heliplaadile

Inglismaal ilmuv, uusi heliplaate tutvustav rahvusvaheline ajakiri ,,Gramaphone'', on oma viimastes numbrites tähelepanu pühendanud Ed. Tubina teoste salvestustele ja juuni ning oktoobrikuu numbreis, firma Chandos Records heliplaadi sarjale ,,Music from Estonia''.

Teatavasti ilmus sarja esimene plaat möödunud suvel, millel Shoti Rahvusorkester, Neeme Järvi juhatusel, esitab Heino Elleri kolm lühemat helitööd ja Kaljo Raidi Esimese sümfoonia. Kui ,,Gramaphone'i'' juunikuu number üksnes reklaamib nimetatud plaati, siis juba oktoobri väljaandes ilmub arvustus, mille all on nimetähed R.L. Arvustaja ütleb muuseas järgmist: ,,Ainukesed eesti heliloojad, keda me siin tunneme, on Eduard Tubin ja Arvo Pärt. Mõlemad olid Heino Elleri õpilased nagu seda oli ka teine helilooja sellel heliplaadil — Kaljo Raid . . . Elleri muusika asetab teda Griegi lähedusse, kusjuures ta peen närviline pinge ning tunglevus, teevad ta Scriabini liitlaseks. Seevastu ta ,,Eleegia harfile ja keelpillidele'' on hoopis midagi muud. Sellel palal on tõelist noblessi ning elegantsust ning ilm-ne lein, mida teos väljendab, on tempereeritud vaikse tagasihoidlikkusega, mille ma üsna liigutava leian olevat. Selles on põhjamaist ja võib olla Eesti rahvaviisi, mis selgitasid mulle Tubina muusika lätet ja väga ilus dialoog soolo vioola ning harfi vahel. Helikeelel on tõelist väärikust ja isikupära. Ma olen mänginud seda pala sageli ja aina kasvava naudinguga. Sooviksin kuulda Elleri mõnda suuremat teost.

Raidi Esimene sümfoonia aastast 1944 kirjutati kui helilooja oli 21-aastane, mil ta veel õppis Elleri juures. Teos reedab tõelist vormitunnet ja peent proportsiooni-meelt ja nagu võib eeldada, pigeniini arenevat kui täielikult väljakujunenud isiksust . . . Järvi saavutab Shoti Rahvusorkestrilt andunud mängu ja heliplaadil on soe tunnetus ning head detailid. Huvitav ning tasuv salvestus.''

,,Music from Estonia'' heliplaati on võimalik tellida (LP plaat, kassett või CD ketas) K. Raidilt, tel. 499-6488 ja osta ,,Vaba Eestlase'' talitusest.

Kinkige sünnipäevaks
„VABA EESTLANE"

Talivaldis Keninsi ,,Gloria'' Roy Thomson Hallis

Nov. 24-nda õhtul toimus 93. Mendelssohni koori hooaja avakontsert. Esitati läti helilooja T. Keninsi dramaatilist loomingut ,,Gloria'' viies osas. Teda olid inspireerinud Pope John XXIII (1881-1963), orjastatud Balti naise kiri Siberist, Martin Luther King (1929—68); viimane osa lõppes Amen'iga.

Saal oli välja müüdud ja osa inimesi isegi seisid. Oli märgata baltlaste ülekaalu ja nende hingestunud kaasaelamist.

Aupatroonideks olid kindralkuberner M. Sauvé, Ontario leitnantkuberner Lincoln M. Alexander, minister Lily Munro, metro linnapea C. Dennys Flynn ja Toronto linnapea Arthur C. Eggleton. Lincoln Alexander'it austati sõjaväelise auvalvega.

Mängiti ,,God Save the Queen'' ja ,,O Canada'', millele järgnes ,,Music's Praise'' ja ,,Gloria''.

Peale ,,Gloriat'' oli suur ovatsioon ning lavale tulid kolm Balti rahvariides neidu, kõigil suured roosi-buketid käes. Lilled anti üle koorijuht Elmer Iselerile ja solistidele Faye Robinson, Sandra Graham (Ingemar Korjuse abikaasa), Henry Ingram ja Mark Pedrott. E. Iseler tõstis lillebuketi rõdul istuva Talivaldis Keninsi poole, andes märku, et need kuuluvad temale. Keninsile anti bukett üle kinnisel vastuvõtul natuke hiljem.

Peale vaheaega esitati Carl Orffi (1895—1981) ,,Carmina Burana'', kus laulis ka kaasa Toronto Lastekoor. See oli samuti mõjuv ja sai suure ovatsiooni osaliseks.

Sponsoriks oli Benjamini Laboratoorium ja vastuvõtu-korraldajaks Balti Muusika Kanada Foorumil Komitee, kuhu kuulusid dr. ja pr. E. Upenieks, pr. Benjamin, dr. Arstikaitis, Herta Lejins, Maiki Andre-Lupp ja Mai Järve.

E. V. aupeakonsul I. Heinsoo abikaasaga ja palju teisi kutsutud külalisi võtsid osa kinnisest vastuvõtust Rohelises Ruumis. Hiljem oli teine vastuvõtt Loode-fuajees.

Tulevikus on plaanis esitada ka teiste Balti heliloojate loomingut. Suurim tänu läheb Aardvarki lilleärile (pr. Linda Sepp) kelle annetatud lillekorv kaunistas vastuvõtu-saali ja kelle imeilusad roosi-buketid rõõmustasid esinejaid. Suur tänu läheb ka perekond Benjaminile, dr. ja pr. E. Upenieksile korralduse eest, EKN'ule toetuse eest, kolmele Balti neiule Lydia Vanderveen (Eesti), Eva Nainaisa (Läti) ja Ruta Girdauskas (Leedu). Siis veel koorijuht Elmer Iseler, koorid ja paljud teised, kes abistasid selle õhtu heal korda-minekul — kõigile palju tänu!

Wm. Little'i arvustust võib lugeda Toronto Star'i 25. nov. numbrist.

EKN'u esindajat (rahvuskultuur) Maiki Andre-Luppi esindas sel õhtul Mai Järve.

Jõudu ja edu Balti heliloojatele!

MAI JÄRVE
Balti Muusika Kanada
Foorumil Komitee liige.

Ristsõna nr. 1416

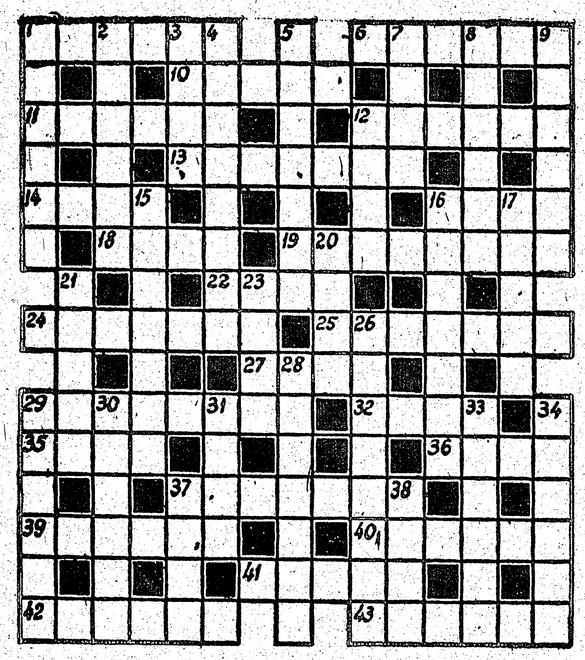

PÕIKREAD: 1. Muusikariist, 6. Ruttav, kiirustav, 10. Sõbramehed, 11. Väike, 12. Sõdur teatud ülesandega (sõjas), 13. Endine eesti kirjastus, 14. Võõrasema, 16. Alati, 18. Mitte vana, 19. Sõidab merel, 22. Magusavõitu, 24. Rõdu, 25. Toit tehakse maitsvaks . . ., 27. Raskus, 29. A. Kivikase teos, 32. Varem, 35. Rinnalaps, 36. Tuttav nimi automanikele, 37. Ühe saareriigi pealinn, 39. Pilkava sisuga kirjandusteos, 40. Teadustaja raadios, 41. Sõnas, lausus, 42. Okastega taim, 43. Ratsahobused.

PÜSTREAD: 1. Eesti esimene kutseline muusik, 2. Avaldan austust, 3. Soome mehenimi, 4. Laevaomanikud, 5. Rammusaks söötma, 7. Sõi aplalt, 8. Väike tuli, 9. Jala osa, 12. Inglise kõrgaadlik, 15. Ühe kohaga seotud, mitte mujal, 16. Imepärane, 17. Mitte raske, 20. Naisenimi, 21. Minister mitmes E. V. valitsuses, 23. Siseelund, 26. Pöösastaim, 28. Georgia osariigi pealinn USA's, 29. Puuvili, 30. Heina liik, 31. Looma kehaosa, 33. Ettekanne, 34. Vanad ja . . . . — Tammsaare teos, 37. Tahtmine millegi järgi, 38. Vankri osa, käändes.

RISTSÕNA NR. 1415 LAHENDUS

PÕIKREAD: 1. Kolmas, 5. Jensen, 9. Üritama, 10. Etem, 11. Aare, 13. Mats, 15. Imal, 17. Ilo, 18. Anton, 21. Iva, 22. Kunst, 23. Aasis, 24. Lunch, 25. Kitsa, 27. Ihkan, 30. Ano, 31. Sedan, 34. Oja, 35. Relv, 37. Noah, 38. Aade, 40. Arul, 42. Lorinal, 43. Saluut, 44. Galeer.

PÜSTREAD: 1. Trio, 2. Müts, 3. Are, 4. Simon, 5. Jaago, 6. Ema, 7. Nari, 8. Naelas, 10. Eton, 12. Emis, 14. Alumine, 16. Avitaja, 18. Atlas, 19. Tanud, 20. Nahin, 25. Kartus, 26. Tola, 28. Kool, 29. Nahkur, 32. Ebert, 33. Alang, 36. Valu, 37. Null, 39. Dou, 41. Raa.

Euroopa Julgeoleku

(Algus lk. 2)

neutraalne saareriik Vahemeres. Seal elab 320.000 inimest, ja selle kaitsejõud moodustavad 8.000 sõjaväelast ja umbes 1.000 politseinikku. Poliitiliselt Malta toetab kõigi Euroopa rahvaste püüet, elada vabadena ja sõltumatutena. Suurriigil nagu Nõukogude Liidul ei ole mingit õigust sekkuda teiste riikide siseasjusse. Edasi ütles minister dr. Vincent Tabone, et Euroopa Ühisturg on Euroopa demokraatliku ühtsuse aluseks ning et Malta soovib samuti astuda selle täieõiguslikuks liikmeks. Ta kutsus ka teisi neutraalseid Euroopa riike järgnema sellele ideele ning avaldas lootust, et tulevikus on kõik Euroopa riigid ja rahvad poliitiliselt ja majanduslikult ühinenud.

Küsimusele, kuidas Malta Vabariigi valitsus suhtub praegusesse Balti Vabariikide olukorda, kus nad on jätkuvalt okupeeritud Nõukogude Liidu poolt, vastas minister, dr. Vincent Tabone järgmiselt: antud olukorra loomine on toonud suurt kahju Balti rahvastele ja seganud nende rahvaste vabat arengut poliitilielt, majanduslikult ja kultuuriliselt ja on tekitanud ka suurt kaotust kogu Euroopa ühtsusele. See on vastuolus rahvusvaheliste seadustega ja tsiviliseeritud inimühiskonna põhimõtetega ja varem või hiljem tuleb Nõukogude Liidul taolisest agressiivsest poliitikast loobuda.

Pärast pressikonverentsi lõppemist sai Malta Vabariigi välisminister dr. Vincent Tabone kingiks Willam J. H. Houghi analüütilise teose Eesti, Läti ja Leedu okupeerimise ja annektsiooni kohta.

Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Konverentsi IV faas lõpeb 18. detsembril, mil algab jõuluvaheaeg, ning jaanuarikuu teisel poolel 1988. a. algab konverentsi V faas.

HEIKKI H. TANN

Finn Carpet Care

PUHASTAME

seinast-seina, lahtiseid ja idamaiseid vaipu, mööblit ◦ auto sisemust ◦ kahjustusi üleujutamiste puhul, seinu ja põrandaid.

◦ Scotchgard ◦
kodudes ◦ kontorites

225-1749

Pentti *Peter*

MANAGUA (AP) — Nikaraagua sõjakohtud on käesoleva aasta vältel kohut mõistnud 2986 sõjaväelase üle, keda süüdistati 248 inimese tapmises ja 423 haavamises. Kohtu alla antutest olid 791 ohvitserid. Need andmed käivad risti vastu Nikaraagua valitsuse senistele väidetele, et ainult kontrad tapavad süütuid talupoegi, kuna kommunistide poolt juhitud valitsusvägedel on rahva poolehoid ja sõjavägi abistab talupoegi kus aga vähegi võimalik.

Austraalia TV-staar on eestlane

Austraalia televisiooni-seeriates ja filmides on läbi löönud eestlannast näitleja Louise Pajo, kes äsja oli külaliseks Sydney Eesti Majas toimunud kireval õhtul.

Louise Pajo

ÜLESKUTSE

Toronto Ülikooli „Estonian Studies" kavas on uurimisel „The National Uprising in Estonia Summer 1941". (Rahvuslik ülestõus Eestis suvel 1941.). Uurimus teostub professor Rebas'e juhtimisel kapt. A. Nõmmik'u poolt.

Üldolukorra selgitamiseks on kasutada küllaldaselt ajaloolisi raamatuid ja mälestuste-kogusid. Andmed on puudulikud selle kohta, kuidas teotsesid põrandaalused vastupanu-liikumise grupid; kuidas moodustati metsavendade salgad ja esimesed omakaitse (partisanide) üksused; kuidas likvideeriti nõukogude kord Eestis valla-, alevi- ja linnavalitsuste ülevõtmisega; kuidas moodustati kohtadel uuesti Eesti omariikluse-aegsed valla, alevi, linnade ja maakondade omavalitsused, juulis ja augustis 1941.

Kus leidsid aset relvastatud kokkupõrked või lahingud metsavendadel ja omakaitsel kommunistidega, hävituspataljonlastega, nõukogude politseiga ja sõjaväeliste üksustega. Mis oli nende võitluste tulemuseks.

Milliseks kujunes vahekord saksa sõjaväeliste juhtidega, kust saadi relvad ja laskemoon. Kuidas oli organiseeritud lahinguline juhtimine, kui kõrvuti võitlesid eesti ja saksa üksused.

Sündmuste kirjeldustes tuleb märkida: koht, aeg, üksus, juht, mida taotleti ja kuidas teotseti.

Kui kellelgi tolleaegsetest aktivistidest on raskusi oma mälestuste kirja panekuga, siis aidaku sõbrad teda mälestuste lindistamisel.

Manalasse varisenud isikute nimed märkida ameti- või töökoha, ees- ja perekonnanime kirjutamisega. Vabas maailmas elavate isikute nimed, vastavalt isiku soovidele ja nende nimed, kes ei ela vabaduses märkida eesnime ja perekonnanime esimese tähega.

Kõik ülestähendused ja lindid saata võimalikult 1. veebruariks 1988. a. Tartu Instituudi arhiivile, „c/o Suvi 1941", 310 Bloor Street West, Toronto, Ont. Canada M5S 1W4.

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat!

EESTI ÕPPETOOLI KUULAJASKOND

JÕULUKINGIKS KINKIGE RAAMATUID

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.00	$1.00
ESTONIAN SCOUTING	3.00	.50
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.00	.50
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	9.00	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.00	$1.00
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.00	.50
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.00	.50
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.00	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.00	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.00	.50
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.00	.50
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	6.00	.50
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.00	$1.00
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.00	.50
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.50
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.00	.50
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.50
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.50
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.00	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.00	.70
E. Uustalu — TAGURPIDI SÕUDES (Mälestusi 1914—1943)	18.00	$1.00
A. Roos — RÄNDAMAIE (luuletuskogu)	6.00	.70
Prof. Felix Oinas — KALEVIPOEG KÜTKES j.m. esseid	13.00	$1.00
E. Sanden „SÜDA JA KIVID"	19.50	.70
I. Külvet — NÄITEMÄNGURAAMAT (5 näidendit)	15.00	.70
H. Rajamaa — MARIE UNDER INIMESENA	4.00	.50
Gisela McBride — TALES FROM ESTONIA	5.75	.50
V. Kimberg-Kotkas luuletuskogu — PILVE ALL JA PILVE PIIRIL	7.00	.70
E. Uustalu — FOR FREEDOM ONLY	14.00	$1.00
REHVITUD PURJEDEGA II	8.00	$1.00
NAER ON TERVISEKS — kõdijutte	8.00	.70
Ilmar Jaks — NEPTUN	18.00	$1.00
Ivar Ivask — VERANDARAAMAT (luuletuskogu)	7.00	.70
S. Ekbaum — luuletuskogu ÕHUMÄRGI ALL	10.00	$1.75
Ants Vomm RISTSÕNAD II	2.25	.70
NAER ON TERVISEKS II	12.00	$1.00
M. Juhkam — USK ON MEID AIDANUD (Valimik vaimulikke sõnavõtte kodumaale)	12.00	$1.50
Taimi Proos — ELUKIIGEL (luuletused)	10.00	.50
E. Eerme — EESTI EKSLIIBRIS VÄLISMAAL IV	5.00	.70
H. Meret — TEREMI JUTUSTUS	25.00	$1.50
LISANDUSI I mõtete ja uudiste vabale levikule Eestis	20.00	$1.00
A. Mägi — EUROOPA RAHVASTE AJARAAMAT 264 lk., köites	22.00	.70
	US	$2.00
Robert Kreem — VANDEGA SEOTUD	15.00	$1.50
E. Past — MAALT JA MERELT	10.00	$1.50
EESTI TEADLASED väljaspool kodumaad	28.00	$1.00
V. Kimberg-Kotkas —KARJANE LÄKS KARJAGA	12.00	$1.00
PÄRNU POEGLASTE GÜMNAASIUM LÄBI AEGADE	23.75	$1.00
A. Mägi — EESTI RAHVA AJARAAMAT	22.00	.70
	US	$2.00
R. Marley — ÕIGUS JA TÕDE	23.00	$1.75
	US.	$3.75
R. Raid — WHEN THE SOVIETS COME I	25.00	$1.00
R. Raid — WHEN THE SOVIETS COME II	25.00	$1.00
Karl Aun — THE POLITICAL REFUGEES	13.95	$1.00
S. Veidenbaum — TUNDMATA TULEVIKKU	20.00	$1.00
THE RAGING WAVES	10.00	$1.00
METSAÜLIKOOL 1967—1982	25.00	$1.00
L. Kolk — SAARE RAHVAS VABAS MAAILMAS	14.00	$1.00
EESTLASED KANADAS I	30.00	$3.00
EESTLASED KANADAS II	29.00	$3.00
ESTO '84	37.00	$1.50

LASTERAAMATUD

S. Raatma — LUMEKUNINGANNA	5.00	.50
M. Sillaots — TRIPS, TRAPS, TRULL	4.00	.50
VAATA, MADICKEN, LUND SAJAB	13.00	$1.00
ÕPETA MIND LUGEMA I	5.00	.50
ÕPETA MIND LUGEMA II	5.00	.50
NOORTE LAULIK — noodid täienduskoolidele	8.00	$1.00

Selgitus Vabadus-fondi asjus

Kuna tänavu on esmakordselt korraldatud Kanadas laiemaulatuslik Ülemaailmse Eesti Vabadusfondi korjandus, siis on sellega seoses tekkinud mõningaid valesti mõistmisi. Need on olnud tingitud peamiselt asjaolust, et mitmed annetajad pole selgusele selle üle, mis on Ülemaailmne Eesti Vabadusfond.

Ülemaailmne Eesti Vabadusfond loodi Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu (ÜEKN) poolt 1982. aastal eesmärgiga koguda ühe miljoni ameerika dollarilise kapital, mille protsentidest laekuvate summadega oleks võimalik finantseerida Eesti vabadusvõitlust pikemas perspektiivis. ÜEKN omakorda on teatavasti Vaba Maailma eestlaste keskorganisatsioon, millesse kuuluvad liikmesmaadena USA, Kanada, Rootsi, Austraalia, Inglismaa ja Saksamaa eestlaste keskorganisatsioonid.

Kuni seniajani on jõutud Vabadusfondi koguda US $237.000 millisest summast on USA-s laekunud 70%, Austraaliast 19% ja Kanadast 7% kuna teistest maadest on laekunud vähem. Kuna ÜEKN koordineerib liikmesmaade keskorganisatsioonide tegevust ühistes aktsioonides ja kõneleb kõigi eestlaste nimel, siis oleks loomulik, et ka Kanada elunevad kaasmaalased annaksid Vabadusfondi oma panuse. See on ka põhjus, miks tänavu esmakordselt on läbi viidud laiemaulatuslik Vabadusfondi korjandus Kanadas. Olgu märgitud, et Kanada eestlaste selle aasta toetuse moodustab üks US $10,000 suurune toetus 76% kogu Kanada eestlaste panusest. Ülejäänud selle aasta 56 annetaja toetus on US $3180.00.

Arusaamatuste vältimiseks on soovitav silmas pidada, et toetus Vabadusfondile ei ole toetus Eestlaste Kesknõukogule Kanadas (EKN), kuigi see korjandus viiakse läbi EKN-i korralduse. EKN on üks Ülemaailmse Eesti kesknõukogu liikmesmaadest. annetus ÜEKN-i Vabadusfondi on Kanada eestlaste panus ülemaailmseks Eesti Vabadusvõitluseks. Oma tegevuse läbiviimiseks Kanadas korraldab EKN iga aastal eraldi toetus-aktsiooni kogujanduse ja ÜEKN loodab, et Kanada eestlased toetavad majanduslikult nii EKN-i kui ka ÜEKN-i nagu USA eestlased juba aastaid on toetanud Eesti Rahvuskomiteed Ühendriikides ja Ülemaailmset Eesti Kesknõukogu.

Selgituseks tuleks veel lisada, et toetused Vabadusfondi tuleks lihtsustamise mõttes saata Kanada dollarites otsekohe Vabadusfondile aadressil:

Estonian World Council, Inc.
P.O. Box 23869, Washington
DC 20026-3869, USA.

Ülemaailmne Eesti Vabadusfond vajab kõigi kasmaalaste toetust ja seda eriti nüüd kui kodumaa eestlased on näidanud oma julgust avalike väljaastumistega ning M. Gorbatshov on „glasnostiga" väga edukalt näi peibutavat maailma arvamist. Sellepärast loodab Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu juhatus, et Kanada eestlased annavad oma märgatava panuse Ülemaailmsele Eesti Vabadusfondile.

Ülemaailme Eesti Vabadusfondi suurannetajad 8 august—15. november 1987

EELK Michigan-Detroidi Kogudus, USA $500; Aasmaa, Ilma

GIKS
E
UID

talituses

	Hind $	Saate-kulu c
T	2.00	$1.00
	3.00	.50
	18.00	.50
	9.00	.70
	10.00	$1.00
ST	2.00	.50
	3.50	.50
	3.00	.50
LE	10.00	.50
EL	3.00	.50
	9.00	.50
si	5.00	.50
RUM	6.00	.50
	8.00	$1.00
	4.00	.50
	8.80	.50
	6.00	.50
uskogu)	1.50	.50
gu)	2.75	.50
	14.00	.50
	16.20	.50
	8.00	.70
	18.00	$1.00
	6.00	.70
UTKES		
	13.00	$1.00
	19.50	.70
	15.00	.70
	4.00	.50
	5.75	.50
	7.00	.70
	14.00	$1.00
	8.00	$1.00
	8.00	.70
	18.00	$1.00
u)	7.00	.70
	10.00	$1.75
	2.25	.70
	12.00	$1.00
	12.00	$1.50
	10.00	.50
IV	5.00	.70
	25.00	$1.50
Eestis	20.00	$1.00
	22.00	.70
	US	$2.00
	15.00	$1.50
	10.00	$1.50
	28.00	$1.00
GA	12.00	$1.00
	23.75	$1.00
	22.00	.70
	US	$2.00
	23.00	$1.75
	US.	$3.75
	25.00	$1.00
	25.00	$1.00
	13.95	$1.00
	20.00	$1.00
	10.00	$1.00
	25.00	$1.00
AS	14.00	$1.00
	30.00	$3.00
	29.00	$3.00
	37.00	$1.50

D

	5.00	.50
	4.00	.50
	13.00	$1.00
	5.00	.50
	5.00	.50
	8.00	$1.00

Selgitus Vabadusfondi asjus

Kuna tänavu on esmakordselt korraldatud Kanadas laiemaulatuslik Ülemaailmse Eesti Vabadusfondi korjandus, siis on sellega seoses tekkinud mõningaid valesti mõistmisi. Need on olnud tingitud peamiselt asjaolust, et mitmed annetajad pole selgusel selle üle, mis on Ülemaailmne Eesti Vabadusfond.

Ülemaailmne Eesti Vabadusfond loodi Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu (ÜEKN) poolt 1982. aastal eesmärgiga koguda ühe miljoni ameerika dollariline kapital, mille protsentidest laekuvate summadega oleks võimalik finantseerida Eesti vabadusvõitlust pikemas perspektiivis. ÜEKN omakorda on teatavasti Vaba Maailma eestlaste keskorganisatsioon, millesse kuuluvad liikmesmaadena USA, Kanada, Rootsi, Austraalia, Inglismaa ja Saksamaa eestlaste keskorganisatsioonid.

Kuni seniajani on jõutud Vabadusfondi koguda US $237.000, millisest summast on USA-st laekunud 70%, Austraaliast 19% ja Kanadast 7% kuna teistest maadest on laekunud vähem. Kuna ÜEKN koordineerib liikmesmaade keskorganisatsioonide tegevust ühistes aktsioonides ja kõneleb kõigi eestlaste nimel, siis oleks loomulik, et ka Kanadas elunevad kaasmaalased annaksid Vabadusfondi oma panuse. See on ka põhjus, miks tänavu esmakordselt on läbi viidud laiemaulatuslik Vabadusfondi korjandus Kanadas. Olgu märgitud, et Kanada eestlaste selle aasta toetusest moodustab üks US $10,000 suurune toetus 76% kogu Kanada eestlaste panusest. Ülejäänud selle aasta 56 annetaja toetus on US $3180.00.

Arusaamatuste vältimiseks on soovitav silmas pidada, et toetus Vabadusfondile ei ole toetus Eestlaste Kesknõukogule Kanadas (EKN), kuigi see korjandus viiakse läbi EKN-i korraldusel. EKN on üks Ülemaailmse Eesti kesknõukogu liikmesmaadest ja annetus ÜEKN-i Vabadusfondi on Kanada eestlaste panus ülemaailmseks Eesti Vabadusvõitluseks. Oma tegevuse läbiviimiseks Kanadas korraldab EKN igal aastal eraldi toetus-aktsiooni korjanduse ja ÜEKN loodab, et Kanada eestlased toetavad majanduslikult nii EKN-i kui ka ÜEKN-i nagu USA eestlased juba aastaid on toetanud Eesti Rahvuskomiteed Ühendriikides ja Ülemaailmset Eesti Kesknõukogu.

Selgituseks tuleks veel lisada, et toetused Vabadusfondi tuleksid lihtsustamise mõttes saata Kanada dollarites otsekohe Vabadusfondile aadressil:

Estonian World Council, Inc., P.O. Box 23869, Washington, DC 20026-3869, USA.

Ülemaailmne Eesti Vabadusfond vajab kõigi kasmaalaste toetust ja seda eriti nüüd kus kodumaa eestlased on näidanud oma julgust avalike väljaastumistega ning M. Gorbatshov oma „glasnostiga" väga edukalt näib peibutavat maailma arvamist. Sellepärast loodab Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu juhatus, et Kanada eestlased annavad oma märgatava panuse Ülemaailmsele Eesti Vabadusfondile.

Ülemaailme Eesti Vabadusfondi suurannetajad 8. august—15. november 1987

EELK Michigan-Detroidi Kogudus, USA $500; Aasmaa, Ilmar ja Virve, USA $500; Rannit, Aleksis ja Tiina, USA $1000; Kiive, Leonid ja Emilie, Rootsi $8560; Lutter, Ott, USA $500; Korp! Vironia USA Koondis, USA $500; Sõmermaa, Rudolf ja Margaretha, Rootsi $3860.

EELK Los Angelese Kogudus, USA $1000; Ülesoo, Selda, USA $1000; Mihkelson, Hans, Austraalia $1000; Eesti Korporatsioonide Liit USA's $625.

ÜLEMAAILMNE EESTI KESKNÕUKOGU

Head sõpra ja sugulast

Mihkel Kolk'i

mälestavad

MIHKEL, AGNES ja REIN KOLK

Armast ema, vanaema ja ämma

Alvine Tera

neiuna SISKA

sündinud 19. veebruaril 1898 Valgamaal
surnud 1. detsembril 1987 Valgamaal

mälestavad vaikses leinas

TÜTRED abikaasadega
POEG perega
SUGULASED kodumaal

Puhka rahus!

Lahkus meie armas sugulane ja sõber

Endel Tõru

surnud Virginias USA-s

Mälestavad leinas

ELLA LEPIK
ELVINE PÄRG
EDUARD HARILAID
SALME ja ARNO KAPP
ELSI ja HEINO KRUUK
ÕILME ja AUGUST OOLUP
ALMA ja HELDUR SUURNA

Puhka rahus!

Armast kaasvõitlejat

Salme Linsi-Raud'a

surnud British Columbias

mälestab leinas

EESTI NAISÜLIÕPILASTE SELTS

Armas hea sõber

Oskar Vares

mälestame Sind leinas
IRENE ja PAAVO LOOSBERG
perega

Koorijuht Guri Raag 70-aastane

Juubilar ise arvab, et temast pole põhjust avalikuks sõnavõtuks või veel vähem kirjasõnas jäädvustamiseks. See tagasihoidlikkus juubilari poolt on ajendiks, et alljärgnevad read ei oma selle tööka mehe ja tubli eestlase ühiskondliku panuse kirjeldamisel väärilist koloriiti ja ta elukäiku märgivad vaid mõned olulised etapid.

Juubilar sündis 18. detsembril 1917. aastal Obinitsa külas, Meremäe vallas, Petserimaal, preester Nikolai Raagi ja ema Maria pojana. Isa Nikolai oli alates 1930. aastast Petserimaa koguduste praostiks, kes suri paguluses kõrges vanaduses (94 a.) Rootsis 1983. aastal.

Haridusliku ettevalmistuse sai juubilar kohalikus algkoolis ja Petseri Humanitaargümnaasiumis. Viimase lõpetamisel ta jätkas õppimist Petseri Vaimulikus Seminaris, mille kahe aastase kursuse lõpetas 1937. aastal preestrikandidaadina. Järgnev sõjaväeteenistuse kohustuse täitmine viis ta sõjakooli aspirantide kursusele, mille lõpetamisel arvati reservi pioneerala lipnikuna. Töötas aastatel 1938 kuni 1941 algkooliõpetajana Petseris ja Põlvas. Samal ajal võeti juubilar vastu Tartu Ülikooli majandusteaduskonda, kus õppis aastal 1939/40. Ta kuulub alates 1939. aastast korporatsioon Fraternitas Tartuensise liikmeskonda.

Teise maailmasõja kestel ta kuulus Eesti Pioneerpataljoni koosseisu, kus ülendati leitnandiks 1942. aastal.

Saatuslikus septembris 1944 põgenes juubilar Rootsi, kus töötas pärast laagriperioodi Stokholmis arveametnikuna. Juubilar abiellus 21. detsembril 1947. aastal Stokholmis Marcella Kurega, kellega harmoonilisest abielust on nüüd seega täitumas nelikümmend aastat.

Juubilar saabus Kanadasse 1948. aasta detsembris. Pärast katsetamisi ja sisseelamist kohalikku ühiskonda, töötas ta Torontos Sterling Trust kompaniis raamatupidajana ja osakonna juhatajana 1954—1980.

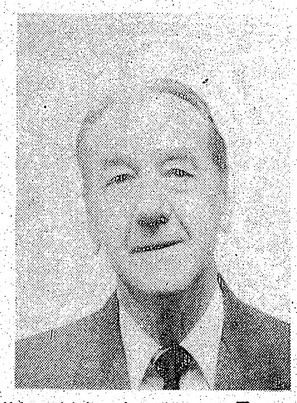

Igapäevase leivatöö kõrval on juubilar pühendanud oma huvi muusika valda, organiseerides ja juhatades segakoori põgenikelaagris, Stokholmi Apostliku-Õigeusu koguduses ja Toronto Eesti Selts „Edu's". Tema ühiskondliku tegevuse panuseks ja elutööks tuleb lugeda aga üle kahekümneviie aastast järjekindlat koorijuhina tegutsemist Toronto Eesti Apostliku-Õigeusu Koguduse segakooris, mis moodustab olulise osa koguduse jumalateenistustel. Ta on koori repertuaari rikastanud mitmete omaloominguliste kompositsioonidega ja väsimatult töötanud koori taseme tõstmisel.

Pensionärina on ta aktiivselt asunud kaasa töötama Tartu Instituudi Bibliograafia Klubis ja aastate jooksul täitnud korduvalt juhtivat osa oma akadeemilises intiimorganisatsioonis.

Lemmikharrastuseks on abielupaaril olnud aga reisimine. Alles hiljuti toimus reis Vahemere piirkonda.

Ilma tunnustava aplausita, seljaga koguduse poole, nii oleme aastate jooksul harjunud tema töövilja nautima. Siirad ja südamlikud õnnesoovid juubilarile tema auväärsel sünnipäeval tänuliku koguduse liikmeskonna ja sõprade poolt, vaikses palves Taevaisale, et talle antakse tervist, tahet ja jõudu oma tegevuse jätkamiseks veel paljudeks aastateks senises vaimus.

PALJU AASTAID!

E. SOOMET

MIKEN ART & FRAME

81 Holmes Ave. Willowdale, Ont.

Piltide raamimine — Soome tööstus

— mõõtude järgi
— 15—30 % odavamad hinnad

Tel. 221-9634

Jõulud lähenevad kiiresti

Tellige varakult suitsusinki-, kalkunit jõululauale.

VERIVORSTID JA VALGED TANGUVORSTID

Uus saadetis islandi heeringaid ja heeringafileesid. Meil on suures valikus soome j.m. skandinaavia toiduaineid ja delikatesse.
Rooneeme ja Parkway Bakery pagarisaadusi

Helistage 425-0450

Äri avatud alates 1. dets. esmap.-neljap. 8-6, reedel 8-7.
laup. 8-4. Jõulunädalal 8-8, jõululaupäeval 8-1.

VIKING *Viking Foods & Imports Inc.*

133 Laird Dr., Toronto, M4S 3V5 — Telefon 425-0450

MÄLESTAME KALLIST ABIKAASAT, ISA, VANAISA JA ÕEMEEST

Hugo Muru

sündinud 11. juunil 1908 Hallistes
surnud 1. detsembril 1987 Montrealis

Sügavas leinas

abikaasa DAGMAR
poeg TOOMAS perega
abikaasa õde MEERI

Armast seltsiliiget

Theodor Maripuu'd

Mälestab

HIIDLASTE SELTS

Ootamatult lahkunud armsat liiget

Helma Joasalu

mälestav kurbuses

VANCOUVERI EESTI PENSIONÄRIDE ÜHING

Õnnetu surma läbi lahkunud armast

Helma Joasalu

mälestavad kurbuses Viljandi Eesti Haridusseltsi Tütarlaste Eragümnaasiumi endised kooliõed

SALME VALDEK
OLLI REINIKE
XENIA TIIDO
ELLEN PIKKER

Armast perekonnasõpra

Helma Joasalu

mälestavad leinas

MARIE NEUMANN
LEMBIT ja MARA PÜTSEP

Mälestame leinas kauaaegset sõpra ja endist naabrit

Hugo Muru

ja avaldame südamlikku kaastunnet abikaasa DAGMARILE

HILJA ja RAIVO HIIELO
ENDLA ja JUHAN KIVESTU
ENDLA ja LEO SEPA

Kanada naissõdurid soovivad võidelda.

OTTAWA (CP) — Thunder Bay'st pärit, nime järgi ilmselt soome päritolu 22-aastane Teryl Karioja süüdistab Kanada armee selektsiooni-ohvitseri naiste diskrimineerimises. Karioja oli üks neljast naisest ja 93-st mehest, kes käisid Gagetown'i Kanada Sõjajõudude Baasi viimastel valikkursustel, kus noorsoduritele nende teenistus-alad kätte juhatatakse. Reamees (või reanaine?) Karioja olevat selektsiooni-ohvitseri poolt lahingu-ülesannetest välja praagitud ja ta protestib selle vastu oma parlamendiliikmele, Hamiltoni piirkonna liberaalile Sheila Copps'ile. Selektsiooni-ohvitser olevat talle öelnud, et naissõdurid ei sobi lahingusse ja naisohvitserid on võimelised ainult naissoost alamväelasi juhatama. Ta olevat lisanud: „Mehed ja naised, kes koos teenivad, satuvad armuvahekordadesse ja see segab sõjaväe ühtsust."

Naissoost Kanada sõjajõudude kapten Lynne Bernel teatab Kaitseministeeriumi nimel, et süüalune ohvitser on oma märkuste eest noomituse saanud. Kui kaitseminister Perrin Beatty möödunud suvel naiste lahinguülesanneteks treenimise katsetused välja kuulutas, lubas ta et testid on ausad ja õiglased.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna
üldhuvide eest!

Lahkunud armast kaasmaalast ja head sõpra

Arnold Lillimäe'd

sündinud 10. juulil 1962 Virumaal
surnud 27. novembril 1987 Port Arthuris

mälestavad kurbuss

ARNOLD AKEL abikaasaga
ARNOLD ERDMAN abikaasaga
ARVED JAAKO perekonnaga
Dr. HEINO KENT
ELLI KOODI
AIN KURM abikaasaga
ARTUR MÄEHANS perekonnaga
AUGUST MAKSTIN abikaasaga
KALJU ÕUN
LEMBIT PALUMÄE
VIKTOR PIHLAP abikaasaga
VOLDEMAR PÕLDAAS abikaasaga
EDGAR PÕLTSMAA
ARNOLD SAGURI abikaasaga
ALLAN SOKK
ERIC SOKK perekonnaga
RICHARD SOKK abikaasaga
JULIUS TÕLTS perekonnaga

Lahkus meie hulgast armas vilistlane

Hugo Muru

Sündinud 11. juunil 1908 Hallistes
Surnud 1. detsembril 1987 Montrealis

Mälestab sügavas leinas

Välis-Eesti Korp! WÄINLA

Varises manalasse lugupeetud klubiliige

Theodor Maripuu

sündinud 7. märtsil 1905 Hiiumaal
surnud 30. novembril 1987 Hamiltonis

Mälestab leinas

HAMILTONI PENSIONÄRIDE KLUBI
LIIKMESKOND ja JUHATUS

Kauaaegset sõpra ja koduküla naabrit

Mihail Kolk'i

sündinud 20. aprillil 1902 Muhus
surnud 30. novembril 1987 Vancouveris

mälestavad kurbuses

EEDI ja MARI KOLK
JAAN KOLK perega
KATHY KOLK

Nr. 91

KIRIKUD

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto, Ont
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223
Kolmapäeval, 9. dets. kell 6 PIIBLI-PALVETUND.
Laupäeval, 12. dets. kell 2 p JUMALATEENISTUS EHAT RES.
Pühapäeval, 13. dets. kell homm. JUMALATEENISTU Teenib E. Saraoja.

EELK PEETRI KOGUDUS
817 Mt. Pleasant Rd. Toronto Ont. M4P 2L1
Õpetaja Andres Taul.
Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-584
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

JÕULUKONTSERT pühapä val, 13. dets. kell 11 hom Ühendkoor: Vana-Andrese ko ja Cantate Domino esitavad Toi „Te Deum Laudamus" jõululaule. Juhatavad A. Ballst ja R. Lindau, orelil dr. R. T Kontsert-jumalateenistusele jä neb all seltskondlikes ruum jõulupuu. Ettekandeid laste kohvilaud, jõuluvana.

4. ADVENT-JUMALATE NISTUS pühapäeval, 20. de kell 11 homm. Teenib õp. Heinsoo. Piiblitund.

Küünlavalge JÕUL JUMALATEENISTUS 20. de kell 4 p.l. Järgneb koosviibimi eeskava, jõuluvana ja jõulutoid kiriku suures saalis.

JÕULUÕHTU-JUMA LATEENISTUSED 24. det kell 12 päeval. Jutlustab piisk Karl Raudsepp. Muusikaline lastelt ja noortelt Margit V juhatusel. Kell 4 p.l. Teenib A. Taul. Laulab Cantate Dom R. Lindau juhatusel. Kell 6 Teenib õp. E. Heinsoo. Lau solist Evi Valge.

JÕULUPÜHA-JUMALATE NISTUS reedel, 25. dets. kell homm. Teenib õp. E. Heins Laulab ansambel Jaaniku.

Teisipäeviti kella 9.30 hom kuni 4 p.l. Peetri kirikus LAS MÄNGUAED. Lõunasö lastele.

INGLISKEELSED JUMAL TEENISTUSED ja pühapäev kool igal pühapäeval kell 9.30

ÕPETAJATE KÕNETUN NID: õp. A. Taul kolmapäev hommikuti kell 9.30—12.00 neljapäeva õhtuti kell 6—8.

Õp. E. Heinsoo — esmasp teisip., ja neljap. kell 12—4.

KANTSELEITUNNID teis päeviti kl. 10 h.—6 õ. ja nelj päeviti kl. 12—3 päeval.

KIRIKUD

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmapäeval, 9. dets. kell 6 õ. PIIBLI-PALVETUND.

Laupäeval, 12. dets. kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS EHATARES.

Pühapäeval, 13. dets. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Teenib E. Saraoja.

EELK PEETRI KOGUDUS
817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1
Õpetaja Andres Taul.
Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

JÕULUKONTSERT pühapäeval, 13. dets. kell 11 homm. Ühendkoor: Vana-Andrese koor ja Cantate Domino esitavad R. Toi ,,Te Deum Laudamus'' ja jõululaule. Juhatavad A. Ballstadt ja R. Lindau, orelil dr. R. Toi. Kontsert-jumalateenistusele järgneb all seltskondlikes ruumes jõulupuu. Ettekandeid lastelt, kohvilaud, jõuluvana.

4. ADVENT-JUMALATEENISTUS pühapäeval, 20. dets. kell 11 homm. Teenib õp. E. Heinsoo. Piiblitund.

Küünlavalge JÕULU-JUMALATEENISTUS 20. dets. kell 4 p.l. Järgneb koosviibimine: eeskava, jõuluvana ja jõulutoidud kiriku suures saalis.

JÕULUÕHTU-JUMALATEENISTUSED 24. dets.: kell 12 päeval. Jutlustab piiskop Karl Raudsepp. Muusikaline osa lastelt ja noortelt Margit Viia juhatusel. Kell 4 p.l. Teenib õp. A. Taul. Laulab Cantate Domino R. Lindau juhatusel. Kell 6 õ. Teenib õp. E. Heinsoo. Laulab solist Evi Valge.

JÕULUPÜHA-JUMALATEENISTUS reedel, 25. dets. kell 11 homm. Teenib õp. E. Heinsoo. Laulab ansambel Jaaniku.

Teisipäeviti kella 9.30 homm. kuni 4 p.l. Peetri kirikus LASTE MÄNGUAED. Lõunasöök lastele.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED ja pühapäevakool igal pühapäeval kell 9.30 h.

ÕPETAJATE KÕNETUNNID: õp. A. Taul kolmapäeva hommikuti kell 9.30—12.00 ja neljapäeva õhtuti kell 6—8.

Õp. E. Heinsoo — esmasp., teisip., ja neljap. kell 12—4.

KANTSELEITUNNID teisipäeviti kl. 10 h.—6 õ. ja neljapäeviti kl. 12—3 päeval.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallinbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
M1N 2T6
Tel. 698-7977 või 766-7853
Kirikukantseleis tel. 921-9417

JUMALATEENISTUS laupäeval, 12. dets. on kell 4 p.l. millele järgneb koguduse JÕULUKOOSVIIBIMINE eine- ja kohvilauaga. Jumalateenistusel ja koosviibimisel laulab koguduse ansambel.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Laupäeval, 19. dets. kell 4.00 p.l. kiriku saalides koorijuht Guri Raagi 70. sünniäeva tähistamine, ühes koguduse jõuluõhtuga. Kõik südamest teretulnud.

JÕULUJUMALATEENISTUS peetakse jõululaupäeval, kell 2 p.l. Peetri kirikus. Teenib praost E. Lepik. Laulab koguduse segakoor G. Raagi juhatusel. Orelil dr. Roman Toi. Laululehed.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7
Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172
Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 13. dets. kell 4 p.l. 3. Kristuse tulemispüha KONTSERT JUMALATEENISTUS. Vana Andrese ja Peetri koguduste ühendkoor esitab dr. Roman Toi helitöö ,,Te Deum''.

Pühapäeval, 20. dets. kell 11 homm. 4. Kristuse tulemispüha JUMALATEENISTUS. Esineb Estonia Orkester Uno Kooki juhatusel.

Neljapäeval, 24. dets. kell 3 p.l. JÕULUÕHTU-JUMALATEENISTUS. Laulab koguduse segakoor.

Reedel, 25. dets. kell 12 päeval JÕULUPÜHA-JUMALATEENISTUS. Solist sopran Erika Veskimets.

Pühapäevakool iga jumalateenistuse ajal. Leerieelsed iga hommikuse jumalateenistuse ajal.

Segakoori harjutused esmaspäeviti kell 6.30 õ.

Koguduse kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 homm. kuni kella 4 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti kella 6—8 õhtul ja neljapäeviti kella 4—8 õhtul.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488
Jaan Andreller
943 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R3
Tel. 429-7984

,,VABADUSE KUULUTUSE''
raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap. 13. dets. kl. 10.00 h. INGLISKEELNE JUMALATEENISTUS, J. Andreller. Kl. 10.15 Pühap. kool täiskasvanutele ja noortele, kl. 11.00 lastele. Kl. 11.00 h. 3. ADVENTPÜHA JUMALATEENISTUS: ,,Isa tunnistab Pojast''. K. Medri, K. Raid, meeskoor. Kl. 5.00 õ. VÄLISMISJONI JÕULUKOOSVIIBIMINE, K. Raid, Leesmenti tütarde trio.

Pühap. 20. dets. kl. 10.00 h. INGLISKEELNE JUMALATEENISTUS, J. Andreller. Kl. 10.15 h. Pühap. kool täiskasvanutele ja noortele, kl. 11.00 lastele. Kl. 11.00 h. 4. ADVENTPÜHA JUMALATEENISTUS: ,,Vana Testament tunnistab Jeesusest''. A. Kaups, K. Raid, naistrio. Kl. 5.00 õ. PÜHAP. KOOLI JÕULUÕHTU, laste ettekanded, noortekoor, flöödid.

Neljap. 24. dets. kl. 5.00 õ. JÕULULAUPÄEVA JUMALATEENISTUS küünlavalgusel: ,,Jeesus tunnistab iseendast''. K. Raid, segakoor, keelpillid.

Reede 25. dets. kl. 11.00 h. JÕULUPÜHA JUMALATEENISTUS: ,,Püha Vaim tunnistab Jeesusest''. V. Puu, K. Raid, naiskoor, P. Hanslep, pasunad. Kl. 6.00 õ. JÕULULAULUDE ÕHTU, TEBK koorid, solistid.

Pühap. 27. dets. kl. 11.00 JUMALATEENISTUS, J. Andreller, solistid Ed. McLean, ja V. Puu.

Neljap. 31. dets. kl. 8.00 õ. PEREKONNAÕHTU, teelaud, kava. Kl. 11.00 õ. AASTAVAHETUSE PALVUS, V. Krabi, solist A. Kaups.

Reede 1. jaan. kl. 4.00 p.l. UUS-AASTA JUMALATEENISTUS, Issanda surma mälestamine, K. Raid, segakoor.

TORONTO EESTI SEITSMENDA-PÄEVA ADVENTKOGUDUS
804 Broadview Ave., Toronto
Broadview allmaaraudtee trammipeatuse vastas, hispaanlaste kiriklas.
Tel. 626-3417

JUMALATEENISTUS igal laupäeval kell 9.30 homm. ja kell 11 e.l. PIIBLIKOOLIGA. Kõik eestlased on kutsutud!

,,VABA EESTLANE''
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS
21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 13. detsembril kell 11 h. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Lapsed esinevad jõulukavaga. Kõneleb Allan Laur. Kell 2 p.l. PÜHAPÄEVAKOOL lastele ja KOGUDUSETUND. Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Pühapäevakooli jõulukava. Kõneleb Allan Laur. (Buss Eesti Kodust kell 1.15 p.l.)

Pühapäeval, 20. detsembril kell 11 homm. ingliskeelne KONTSERT-JUMALATEENISTUS. Osalevad Marilyn Müller, Raul Pumber ja Ülo Lindström, Leesment'i noored, naistrio ja koguduse koor Ülo Lindströmi juhatusel. Kõne Allan Laur. Laste valve ja kõne ajal lastekirik. Jumalateenistusele järgneb kohvilaud.

Jõululaupäeval, 24. detsembril kell 5 õ. JÕULUEVANGEELIUM JA JÕULULAULUD. Kõneleb Allan Laur. Laulavad Leesment'i noored.

Jõulupühal, 25. detsembril kell 11 h. JÕULU-JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Solist Rael Laur.

Pühapäeval, 27. detsembril kell 11 homm. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Solist Raul Pumber. Lastekirik.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Gustav Pitka. Lauluettekandeid.

Neljapäeval, 31. detsembril kell 8 õ. VANA-AASTAÕHTU EMMANUELIS. Vaimulik kava ja õhtusöök. Valguspildid. Uueaasta vastuvõtmine. Osalevad koguduse kaastöölised ja laulavad Leesment'i noored.

Vladimir Mauko surnud

Pühapäeval, 22. novembril suri Torontos 66-aastasena Vladimir Bogdan Mauko, kes oli ,,Ontario Multilingual Press Federation'i'' presidendiabi, millistesse organisatsioonidesse ka Toronto eesti ajalehed kuuluvad.

V. Mauko oli sündinud Sloveenias, praeguses Jugoslaavia osas. Ta tuli Kanadasse 1948, töötas alul restoranipidajana (Tirolen, Bay St.) ja hiljem Ontarios riigiteenistujana. Ta on organiseerinud ,,Slovenian National Federation of Canada'', olnud ,,Slovenian Credit Union'i'' ja Sloveenia akadeemilise grupi organiseerijaks. Ka oli ta ,,Ethnic Press Association of Ontario'' asutajaliikmeks, mis möödunud aastal sai nimeks ,,Multilingual Press Association'' ja ta pühendas oma elu paremaks üksteisest arusaamiseks Ontario etniliste ja religioossete rahvusgruppide vahel. Etnilises pressiühingus on ta selle 35 aasta kestel täitnud mitmesuguseid ülesandeid, ka siis kui ta viimastel aastatel pidi võitlema haigustega. Ajakirjanikuna oli ta 27 aastat vabatahtlikuna ,,Slovenska Drazava'' toimetaja, mis on sloveenide katusorganisatsiooni väljaanne.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$63.—	$85.—
Poolaastas	$35.50	$46.—
Veerandaastas	$19.—	$25.—

TELLIMINE I KLASSI POSTIGA (kiripostiga):
KANADAS:
Aastas $117.—, poolaastas $63.50 ja veerandaastas $33.—
USA-s:
Aastas $121.—, poolaastas $65.— ja veerandaastas $34.—
VÄLJASPOOL KANADAT LENNUPOSTIGA:
Aastas $147.—, poolaastas $78.— ja veerandaastas $42.—
Aadressi muudatus $1.—. Üksiknumbri hind 75 centi.
Pangatshekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata
VABA EESTLANE
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavaline / kiripostiga alates .....
..... 19..... Tellimise katteks lisan $ .....
siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga.
(Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi: .....
Aadress: .....
.....
.....

Murray E. Newbigging Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 8. detsembril 1987 — Tuesday, December 8, 1987

Suures valikus sobivaid jõulukinke
THE SCANDINAVIAN SHOPPE
235 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2
Tel. 469-3886
Omanikud eestlased

TORONTO
462-1050 EESTI MAJAS 462-1050
KINNISVARADE VAHENDUS (REAL ESTATE)
• Eramajade müümine ja ostmine • Suvilad
• Korterid (Condominiums) • Investeerimise kinnisvarad
• Ettevõtete ja äride vahendus • Laenude korraldamine
KINNISVARADE TASUTA HINDAMINE
ALFRED STIKUTS REALTOR
30 aastat eestlaste teenistuses
esindaja
OKKE METSMAA LL.B.
958 Broadview Ave., Toronto, M4K 2R6

OSTKE JÕULUKS KUULSAT
skandinaavia jõulujooki
JULGLÖGG
Saadaval delikatessärides või helistage meile tel. 678-0345
SKANDINAVIAN BEVERAGES
2425 Lucknow Dr. Unit 4,
Mississauga, Ontario L5S 1H1

USA-N. Liidu konverents

USA-N. Liidu suhteid arutlev järjekordne Chautauqua konverents, mis mullu peeti Riia supelrannas Jurmalas, toimus tänavu Ameerikas „glasnosti" tähe all.

Osavõtjaid oli umbes 7 000, neist 240-liikmeline delegatsioon N. Liidust, mis võeti vastu pasunakoori ja aplausiga.

Uutmine viidi tulipunkti mõlemalt poolt, alates New Yorgi osariigi kuberneri Cuomo kõnega, kes pidas vajalikuks USA-le uut „realistlikku" välispoliitikat kui ka N. Liidu poolsetes sõnavõttudes Gorbatshovi reformide toonitamisega.

Teatavasti Riia ranna konverentsil tõstatati teravalt üles Baltikumi küsimus. Nüüd USA poolel ei puudutatud üldse Baltikumi, kuigi hiljutised sündmused 23. augustil Tallinnas, Riias ja Vilniuses seda oleksid motiveerinud. EPL

VALVEARST NÄDALALÕPUL

12. ja 13. detsembril
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

19. ja 20. detsembril
dr. H. Tari, tel. 224-0402

25., 26. ja 27. detsembril
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

1., 2. ja 3. jaanuaril 1988
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

Viimane eesti soost ärahüppaja New Yorgis

17. novembri hommikul ilmus New Yorgi Eesti Majja noormees, kes olevat 21-aastane Roland Artur Rand. Ta on kutselt muusikamees, kel õpingud veel pooleli. Teda saatis USA Katoliikliku Emigrantide ja Põgenike Teenistuse esindaja, kes kinnitas et noormees oli India ookeanis asuvatel Mauritiuse saartel ära hüpanud ning USA konsulaadis asüüli palunud. Seda oli talle siis antudki ja sealt mõne päeva pärast USA-sse toodud.

Roland Anton Rand
Eesti Majja jõudnuna

Noormees jutustas, et ta oli Moskva „Goskontsert'i" poolt saadetud esinema Mauritiuse saarteriiki, seal toimuvate „merepäevade" pidustustele. Tema trupis olnud 2 elektriorelit, 2 kitarri ja 2 trummi ning lauljatar Anne Veski. Trupi nimi olnud „Nemo', kindlasti selle kuulsa Jules Verne kirjandusliku allveelaevakapteni järgi, kuid truppi kutsutud ka „Anne Veski ansambliks".

Tallinnast sõitnud trupp välja 16. oktoobril. Mindud rongiga Moskvasse, sealt lennukiga Madagaskarile ning kohaliku lennuliiniga edasi Mauritiuse pealinna Port Louis'se. Pärast „merepäevade" pidustusi esinenud nad ka „N. Liidu päeval", kuid seal olnud vähe pealtvaatajaid.

Kuigi trupi liikmeid üksi linna ei lubatud, õnnestunud Rand'il sealviibimise viimasel päeval minema hiilida, takso võtta ja end USA saatkonda lasta viia. Saatkonnas oldud väga abivalmis ja umbes nädal hiljem viidud ta lennuteel Pariisi (Mauritius on endine Prantsuse asumaa ja praegugi veel lähedane liitlane ja „francophonie" ühiskonna liige). Enne veel oli ta pidanud nõukogude ameti-isikutega ja ka trupijuhi Anne Veskiga kohtuma, kes olevat püüdnud teda mõjustada kohale jääma. Venelased olevat teda isegi hirmutada püüdnud, et Tallinnas elava ema ja vennaga võib tekkida pahandusi ja ta ise võib võõrsil tänavale jääda ning nälgida. Kuid ta ei lasknud ennast mõjustada ja nii saabuski ta Pariisi kaudu New Yorki, kuhu jõudis 12. novembril. Siin võeti ta vastu katoliku kiriku põgenikeabistava organisatsiooni poolt ja toodi Eesti Majja. Noormees kinnitas, et ta on valmis igasugust tööd tegema ja teab hästi, et teda siin keegi avakäsi ootamas ei ole.

Esimese eestlastepoolse abi sai ta E. Abistamiskomiteelt rahalise toetuse näol. Ka abistasid uustulnukat annetusega mõned kohalviibinud eestlased.

VES andmeil

Kuus ameeriklast Vietnami vangi?

BANGKOK (UPI) — Laos annab Vietnamile välja geriljasõdurite jõugu, kes võitlustes Tai ja Laose piiril vangi langesid, teatas Laose uudistebüroo möödunud nädalalõpul. Geriljade hulka kuulub vähemalt kuus ameeriklast. Nende seas on ka austraallasi, prantslasi, jaapanlasi ja Vietnami-päritolu ameeriklasi. USA valitsus on eitanud otseseid sidemeid geriljavõitlejatega.

Laose valitsusraadio andmeil tuli 27. oktoobril käesoleval aastal 200-meheline geriljadejõuk Taist üle Laose piiri. Nad tahtsid jääda laagrisse Da Nangi, mis on endine ameerika sõjajõude baas. Augustis piirati nad Laose (kommunistlike) vägede poolt ümber ja lahingus sai surma 104 gerilja-sõdurit. 65 langes aga Vietnami „vabatahtlike" poolt toetatud Laose vägede kätte vangi. Tai ametlikel andmetel olevat vangilangenuid siiski vaid 48. Geriljaüksus olevat olnud endise Lõuna-Vietnami admirali Hoang Co Minhi komando all, kes lahinguis surma saanud. Kokku olnud geriljadel kommunistlike vägedega kuni 23 kokkupõrget.

Läämemaiste luureagentuuride andmeil kontrollib Vietnam Laose sõjajõudusid täielikult, nagu näitab ka jutt „vabatahtlikest". Ning admiral Minh öeldakse olevat pääsenud ja praegu viibivat ta Havais.

Wintario
THURSDAY DECEMBER 3, 1987

NUMBERS	No. OF PRIZES	PRIZE VALUE
△747195	1	$200,000
47195	3	100,000
· 7195	36	1,000
·· 195	360	100
747195	3,600	10
74719·	36	1,000
7471 ··	360	100
747 ···	3,600	10
·00591	40	1,000
00591·	40	1,000
9480··	400	100
·9480·	400	100
··9480	400	100
447···	4,000	10
·447··	4,000	10
··447·	4,000	10
···447	4,000	10

2 | 4 In order, in any position. WIN'FALL 200,000 PRIZES 5 FREE TICKETS

Kunstnik Saarniidu
MAALID müügil
567 Roehampton Ave.
tel. 488-5895

TIMBERLINE NURSERIES AND LANDSCAPING LTD.
● Haljas- ja kunstlikud jõulupuud ● Suures valikus skandinaavia jõuludekoratsioone ● Jõulutähed
26 FERNDALE DRIVE, BARRIE, ONT. L4M 4S4
FLOWERS BY Lia (705) 726-5720

PROVIDENT REALTY LTD. Realtor
656-0011
695 ST. CLAIR AVENUE WEST, TORONTO, ONTARIO M6C 1B2
Kinnisvaravahendusfirma
Esindaja
Tiina (Nortmaa) Martjak
Tel. kodus 653-0599

Andke tellimised jõululauale varakult!
• Jõulusingid ja kalkunid (värsked ja suitsutatud)
• Muid lihatooteid euroopaliku maitsega
• Juustud • Konservid • Suitsukala • Pagarisaadused
Astra Meat Products-Delicatessen
2238 Bloor St. West (Runnymede), Toronto, Ont. M6S 1N6 — Tel. 763-1093

Rohkem tellijaid — parem ajaleht.
Soovitage VABA EESTLAST oma sõpradele!
SAATKE OMA SÕPRADELE TASUTA NELI „V. E." PROOVINUMBRIT!
Proovinumbrite saaja nimi: .....
Aadress: .....
KUPONG SAATA AADRESSIL
VABA EESTLANE
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2